

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

**OCENA STANU SANITARNEGO I SYTUACJA
EPIDEMIOLOGICZNA WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
W ROKU 2021**

Poznań, 2022 rok

Spis treści

Wstęp.....	3
I. REALIZACJA ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z PRZECIWDZIAŁANIEM COVID-19	4
II. REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH PIS	10
II.1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	10
II.2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia	18
II.3. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk	20
II.4. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą	24
II.5. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	27
II.6. Higiena radiacyjna	33
II.7. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych	35
II.8. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	40
II.9. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	44
II.10. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	48
Zakończenie	54

WSTĘP

Szanowni Państwo,

Rok 2021 był dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PIS) kolejnym rokiem trudnej i wyczerpującej pracy związanej z walką z epidemią COVID-19. Pracownicy PIS każdego dnia z poświęceniem kontynuowali realizację zadań związanych z ograniczaniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 oraz minimalizowaniem skutków pandemii.

Podjęto działania przeciwepidemiczne, edukacyjne i promocyjne mające na celu zmniejszenie liczby zakażeń na terenie województwa wielkopolskiego. Priorytetem działań PIS jest bowiem dbanie o dobro społeczeństwa, by w możliwie najwyższym stopniu zapewnić bezpieczeństwo i ochronę zdrowia mieszkańców.

Na bieżąco realizowano także statutowe obowiązki PIS, wynikające w szczególności z ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195, ze zm.). Ich głównym celem było działanie na rzecz zapobiegania powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia, a także promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody oraz chemikaliami.

Poniżej przekazuję Państwu corocznie opracowywaną przez Wojewódzką Stację Sanitarно-Epidemiologiczną (WSSE) w Poznaniu „Ocenę stanu sanitarnego i sytuację epidemiologiczną województwa wielkopolskiego w roku 2021”. Niniejszą publikację sporządzono w oparciu o dane zebrane ze wszystkich obszarów objętych nadzorem bieżącym i zapobiegawczym Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

„Ocena stanu sanitarnego i sytuacja epidemiologiczna województwa wielkopolskiego w roku 2021” jest również dostępna na stronie Biuletynu Informacji Publicznej WSSE w Poznaniu.

I. REALIZACJA ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z PRZECIWDZIAŁANIEM COVID-19

W 2021 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS) kontynuowała rozpoczęte w 2020 roku działania związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

Utrzymywanie się stanu epidemii w Polsce powodowało, że pracownicy PIS intensyfikowali działania związane z walką z epidemią.

PIS woj. wielkopolskiego ściśle współpracowała z wieloma instytucjami m.in. z: Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu, Wojskami Obrony Terytorialnej, Państwową Inspekcją Weterynaryjną, Komendami Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej, Ośrodkami Pomocy Społecznej i Samorządami.

I.1. Bezpośrednie działania związane z wykrywaniem koronawirusa

I.1.1. Badania laboratoryjne wykonywane w WSSE w Poznaniu

W 2021 roku do Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii WSSE w Poznaniu przyjęto **12470** próbek – wymazów: z gardła, nosa czy nosogardzieli.

Tab. 1. Liczba badań, wraz z odsetkiem wyników dodatnich, w kierunku Covid-19 w poszczególnych miesiącach 2021 r. przeprowadzonych w Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii WSSE w Poznaniu

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ogółem
liczba próbek	1259	753	1335	1770	400	84	73	48	316	511	3631	2290	12470
dodatnie	18	56	763	990	90	9	0	1	11	87	555	723	3303
odsetek dodatnich	1,4	7,4	57,1	55,9	22,5	10,7	0	2,1	3,5	17,0	15,3	31,6	26,5

I.1.2. Współorganizacja/koordynacja badań przesiewowych

WSSE w Poznaniu uczestniczyła w licznych akcjach wymazowych m.in. w domach pomocy społecznej, ośrodkach leczenia uzależnień czy ośrodkach dla bezdomnych.

W związku z podjęciem decyzji przez Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego o objęciu badaniami diagnostycznymi w kierunku SARS-CoV-2 nauczycieli klas 1-3 szkół podstawowych oraz szkół specjalnych, a także pracowników żłobków i przedszkoli, na terenie województwa wielkopolskiego w styczniu i lutym 2021 roku zorganizowano i koordynowano akcję wymazową ww. grup zawodowych. Jej celem było zagwarantowanie bezpieczeństwa personelowi szkół oraz uczniom, w związku z planowanym powrotem dzieci klas I-III do szkół oraz określenie skali ewentualnych zakażeń. Analiza wyników miała pomóc w dalszym planowaniu działań zwiększających poziom bezpieczeństwa w szkołach. W ramach akcji pobrano 13256 wymazów. Do Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii WSSE w Poznaniu, przekazano do badań **1899** próbek, z czego w **22** wykryto obecność materiału genetycznego wirusa SARS-CoV-2.

Rys. 1. Punkt wymazowy podczas akcji wymazywania nauczycieli i pracowników placówek oświatowo-wychowawczych

Rys. 2. Wymazywanie nauczycieli i uczniów w ognisku epidemicznym w Szkole Podstawowej nr 1 w Trzemesznie

I.1.3. Sekwencjonowanie

W 2021 roku w związku z pojawieniem się w innych krajach nowych wariantów wirusa SARS-CoV-2 zaangażowano się w proces sekwencjonowania próbek pozyskanych od osób chorych na COVID-19 z terenu woj. wielkopolskiego. Jego celem było zidentyfikowanie wariantu dominującego na terenie Polski oraz monitorowanie sytuacji w zakresie pojawiania się nowych mutacji wirusa. Pierwsze próbki do sekwencjonowania przekazano już podczas badań przesiewowych nauczycieli zorganizowanych w styczniu i lutym 2021 roku. Z wszystkich próbek dodatnich uzyskanych przez laboratoria zebrano, wg algorytmu selekcji, próbki wyizolowanego RNA do analizy mającej na celu charakterystykę molekularną szczepów wirusa SARS-CoV-2. Materiał zebrany z laboratoriów wysyłano do Małopolskiego Centrum Biotechnologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, w którym był on poddawany sekwencjonowaniu.

Program sekwencjonowania próbek dodatnich rozwinął się w kolejnych miesiącach roku. Od lipca 2021 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej regularnie uczestniczyły w procesie sekwencjonowania próbek pozyskanych od osób chorych na COVID-19. Ocena wariantów wirusa krążących w populacji miała istotne znaczenie ze względów epidemiologicznych. Początkowo materiał z województwa przesyłany był do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH-PIB, a później do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi. Do końca roku 2021 wyniki sekwencjonowania uzyskano dla 843 próbek, wariant Delta został zidentyfikowany w 840 z nich.

I.1.4. Pobieranie wymazów

W październiku 2021 roku w związku z obserwowanym wzrostem zakażeń na COVID-19 Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uruchomił punkt wymazowy zlokalizowany przy Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii WSSE w Poznaniu.

W punkcie tym pobierano bezpłatnie wymazy od osób chcących przebadać się w kierunku COVID-19, bez konieczności posiadania skierowania od lekarza. Punkt poboru czynny był codziennie, również w weekendy. Badania wykonywano w Laboratorium metodą Real-Time PCR. W okresie od października do końca grudnia 2021 roku w punkcie wymazowym przebadano **2725** osób, wśród których **669** (24,5%) uzyskało **dodatni** wynik testu.

Rys. 3. Punkt wymazowy WSSE w Poznaniu przy ul. Nowowiejskiego 60

We wrześniu 2021 roku Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii WSSE w Poznaniu otrzymało dodatkowy sprzęt – automatyczny izolator kwasów nukleinowych oraz aparat Real-Time PCR, co znacznie zwiększyło możliwości diagnostyczne Pracowni Wirusologii.

Ponadto WSSE w Poznaniu od 5 marca 2021 roku przejęła koordynowanie spraw związanych z realizacją zleceń na badania w kierunku wirusa SARS-CoV-2 wykonywanych przez zespoły wymazowe (karetki).

I.2. Działania związane z ograniczaniem rozprzestrzeniania się koronawirusa – wywiady epidemiologiczne, kwarantanny, kontrole

W związku z obowiązującym w 2021 roku stanem epidemii oraz wprowadzonymi ograniczeniami, nakazami i zakazami, pracownicy wszystkich komórek organizacyjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej w woj. wielkopolskim, oprócz realizacji zadań statutowych, ściśle współpracowali z pionem epidemiologii łącząc swoje siły w walce z epidemią.

W 2021 roku, tak samo jak w roku 2020, pracownicy PIS codziennie przeprowadzali wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi koronawirusem i nakładali kwarantanny na osoby z ich otoczenia celem jak najszybszego wykrycia nowych ognisk zakażeń oraz

ograniczania emisji wirusa. Zadania te realizowane były w całości za pośrednictwem systemu teleinformatycznego SEPIS (System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej).

Osoby przeprowadzające wywiady były na bieżąco szkolone zarówno z technicznej obsługi systemu, jak i aktualnie obowiązujących przepisów. Dużą wagę przykładano także do jakości i efektywności wywiadów epidemiologicznych.

Ponadto za pośrednictwem systemu SEPIS na bieżąco obsługiwano petentów. Każdy obywatel mógł bowiem poprzez ogólnopolską infolinię w sprawie koronawirusa lub formularz na stronie gov.pl złożyć zapytanie, które następnie przekazywane było do odpowiedniej stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Podczas prowadzenia dochodzeń epidemiologicznych w kierunku COVID-19 pracownicy PIS korzystali także z systemu teleinformatycznego EWP (Ewidencja Wjazdu do Polski) stanowiącego wsparcie działań nie tylko organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ale także innych podmiotów publicznych pełniących nadzór nad chorobami zakaźnymi, w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania epidemii COVID-19.

Innym działaniem prowadzonym przez organy PIS w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się COVID-19 były działania kontrolne. W 2021 roku prowadzono wzmożone kontrole w obiektach użyteczności publicznej w zakresie oceny przestrzegania określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Za naruszenie przepisów prawnych w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii nakładano mandaty oraz administracyjne kary pieniężne. Organy PIS prowadziły także postępowania administracyjne dotyczące odwołań od nałożonej kwarantanny oraz postępowania administracyjne w zakresie odwołań od nałożonej kary finansowej za złamanie ograniczeń przeciwepidemicznych.

I.3. Udzielanie informacji, przekazywanie wytycznych, raportowanie

PIS woj. wielkopolskiego na bieżąco przekazywała obywatelom oraz podmiotom będącym pod jej nadzorem aktualne zalecenia i wytyczne związane z trwającym stanem epidemii.

Odpowiedzi na różnorodne zapytania dotyczące COVID-19 udzielano zarówno osobom prywatnym (podczas przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych czy obsługując w systemie SEPIS zgłoszenia z infolinii), jak również firmom czy instytucjom, przekazując im aktualne informacje i wytyczne dotyczące zasad i ograniczeń obowiązujących w czasie trwania epidemii.

W 2021 roku w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu w dalszym ciągu funkcjonował Dyżur Covid. Powołany w 2020 roku zespół kontynuował powierzone mu wcześniej zadania, polegające na koordynacji pracy Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych z terenu woj. wielkopolskiego oraz zapewnieniu szybkiego kontaktu i wymianie informacji pomiędzy jednostkami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a innymi instytucjami zaangażowanymi w walkę z epidemią.

Przekazywane informacje dotyczyły m.in. szczegółowych danych w zakresie nowych zakażeń SARS-CoV-2, w tym zgonów, kwarantann, hospitalizacji, ognisk zakażeń oraz liczby wykonanych testów. Po wprowadzeniu w grudniu 2020 roku szczepień przeciwko COVID-19 raportowano do Ministerstwa Zdrowia dane dotyczące zgłoszeń niepożądanych odczynów poszczepiennych związanych ze szczepieniami przeciwko COVID-19.

Ponadto pracownicy PIS wykonywali wszelkie działania administracyjne związane z prowadzeniem baz danych i statystyk w związku z epidemią w woj. wielkopolskim. Gromadzono m.in. informacje dotyczące nałożonych kar pieniężnych wynikających z nieprzestrzegania obostrzeń epidemicznych oraz dane w zakresie chorób zawodowych zakaźnych wynikających z zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Sporządzano raporty dotyczące aktualnej sytuacji epidemicznej w zakresie zakażeń SARS-CoV-2 przekazywane do Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz Ministerstwa Zdrowia.

I.4. Inne działania

W 2021 roku PIS woj. wielkopolskiego podejmowała również następujące działania:

- prowadziła kontrole obiektów wytypowanych do uruchomienia w nich punktów szczepień masowych przeciwko SARS-CoV-2 w zakresie możliwości zachowania warunków higieniczno-sanitarnych,
- opiniowała pomieszczenia szpitalne w związku z wyodrębnieniem w nich łóżek dla pacjentów z podejrzeniem lub potwierdzeniem zakażenia SARS-CoV-2,
- wydawała opinie o zawieszeniu zajęć w placówkach systemu oświaty, w przypadku zachorowania na COVID-19 wśród uczniów lub pracowników placówek oświatowych bądź z uwagi na lokalną sytuację epidemiologiczną. W tym celu ustalono szybką ścieżkę kontaktu telefonicznego pomiędzy dyrektorami placówek systemu oświaty, a Państwowymi Powiatowymi Inspektorami Sanitarnymi województwa wielkopolskiego, mającą na celu odbycie konsultacji lub uzyskanie zgody na zawieszenie zajęć.

II. REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH PIS

II.1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

W roku 2021 głównym problemem z jakim nadal mierzyła się Państwowa Inspekcja Sanitarna była epidemia wirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19.

Sytuację epidemiologiczną większości innych chorób zakaźnych w woj. wielkopolskim w roku 2021 można ocenić jako zadowalającą. W analizowanym okresie zaobserwowano wzrost liczby zachorowań do poziomu porównywalnego z rokiem 2019, czyli okresu sprzed epidemii wirusa SARS-CoV-2. Odnotowano wzrost częstości występowania zatruc pokarmowych, zakażeń jelitowych bakteryjnych i wirusowych, zakażeń wirusem HIV, zachorowań na AIDS oraz wzrost zapadalności na inne choroby przenoszone drogą płciową.

Na obserwowany w 2020 roku spadek liczby zachorowań większości chorób zakaźnych podlegających zgłoszeniu do nadzoru epidemiologicznego niewątpliwie miała wpływ epidemia COVID-19. Był to efekt zarówno lockdownu, znacznego ograniczenia kontaktów społecznych i stosowania przez społeczeństwo zasady DDM: dystans-dezynfekcja-maseczka, ale także utrudnionego dostępu do diagnostyki lekarskiej. Wzrost liczby chorób zakaźnych zarejestrowanych w 2021 roku wynikał ze znacznego zmniejszenia obowiązujących ograniczeń związanych z pandemią, a także mniej rygorystycznego przestrzegania tych ograniczeń przez społeczeństwo.

II.1.1. Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)

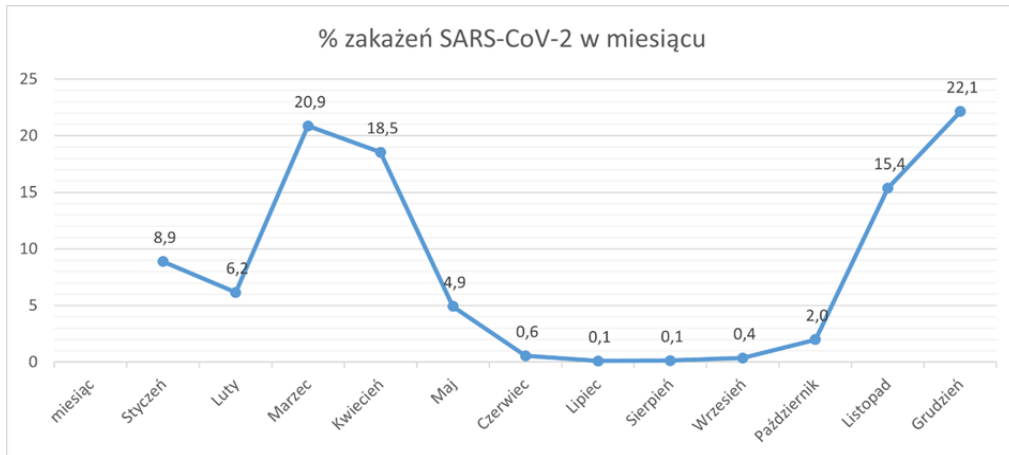
W 2021 roku w Wielkopolsce odnotowano ponad dwa razy większą liczbę przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 niż w roku 2020. Wykryte przypadki zakażeń w woj. wielkopolskim stanowiły około 9% wszystkich przypadków zarejestrowanych w Polsce, co stanowi spadek o niecały punkt procentowy w stosunku do 2020 roku. Zapadalność na 100 000 mieszkańców w województwie wielkopolskim była wyższa niż ogólna zapadalność w kraju.

W 2021 roku w woj. wielkopolskim zarejestrowano prawie dwa razy więcej zgonów związanych z zachorowaniem na COVID-19 niż w roku poprzedzającym. Liczba zgonów w Wielkopolsce stanowiła około 9% wszystkich zgonów związanych z COVID-19 zarejestrowanych w Polsce.

Najwięcej nowych przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 zarejestrowano w okresie od marca do kwietnia (odpowiednio 20,9% i 18,5% wszystkich przypadków) oraz, podobnie jak w 2020 roku, w okresie od listopada do grudnia (odpowiednio 15,4% i 22,1%

wszystkich przypadków). Znaczący spadek zakażeń zaobserwowano w okresie od maja do września.

Rys. 1. Przypadki zakażeń SARS-CoV-2 w Wielkopolsce w 2021 r. (%)

Najwyższy wskaźnik zapadalności na SARS-CoV-2 na 10 000 mieszkańców zaobserwowano w: mieście Poznań i powiecie poznańskim oraz powiecie szamotulskim, tj. powyżej 1000/10 000 mieszkańców. Najniższy wskaźnik zaobserwowano zaś w powiecie kolskim, (poniżej 400/10 000 mieszkańców).

Rys. 2. Zapadalność na SARS-CoV-2 na 10 000 mieszkańców w powiatach w 2021 r.

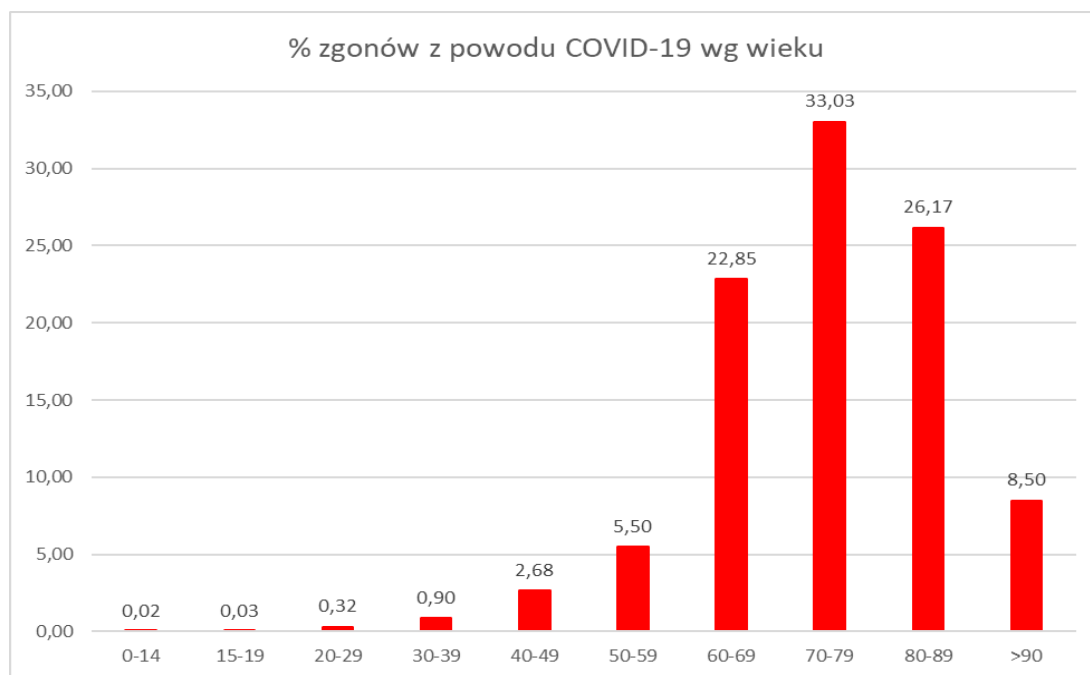

W 2021 roku liczba osób hospitalizowanych była, analogicznie do liczby przypadków zakażeń, dwukrotnie wyższa niż w roku 2020. Największą liczbę zakażonych, hospitalizowanych z powodu COVID-19 zarejestrowano w grudniu (18,9% wszystkich hospitalizacji).

W Wielkopolsce najwyższą liczbę zgłoszonych zgonów z powodu COVID-19 odnotowano w kwietniu (23,6% wszystkich zgonów) oraz grudniu (19% wszystkich zgonów). W stosunku do 2020 roku liczba zgonów z powodu COVID-19 była dwukrotnie wyższa. Zgony osób obciążonych innymi chorobami współistniejącymi stanowiły 61,3%.

Zgony związane z COVID-19 dotyczyły głównie osób między 60 a 89 rokiem życia. Najwięcej odnotowano w grupie osób od 70 do 79 roku życia (33,03 % wszystkich zgonów).

Rys. 3. Zgony z powodu COVID-19 wg grup wiekowych w woj. wielkopolskim w 2021 r. (%)

Na terenie kraju w dniu 27.12.2020 roku rozpoczęto bezpłatne szczepienia ochronne przeciwko COVID-19. Do końca 2021 roku w Polsce dostępne były 4 preparaty szczepionkowe: mRNA (Comirnaty firmy Pfizer oraz Spikevax Firmy Moderna) oraz szczepionki wektorowe (Astra Zeneca i Vaccine Janssen).

W 2021 roku zarejestrowano 1460 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP) po ww. preparatach. Jako NOP łagodny zakwalifikowano 1199 zgłoszeń, jako NOP poważny 202 zgłoszenia, zaś jako NOP ciężki 59 zgłoszeń.

II.1.2. Nadzór nad szczepami pałeczek *Enterobacteriaceae* wytwarzających karbapenemazy (CPE)

W Wielkopolsce najwięcej przypadków zakażenia/nosicielstwa wywołanego przez *Klebsiella pneumoniae* wytwarzające karbapenemazy MBL typu NDM, odnotowano w latach 2013-2014 – zarejestrowano wówczas 141 pacjentów.

Po wdrożeniu szeroko zakrojonych działań przeciwepidemicznych w kolejnych latach rejestrowano od kilku do kilkudziesięciu nowych przypadków rocznie, a sytuację epidemiologiczną uznawano za stabilną. W roku 2021 zaobserwowano jednak znaczący wzrost zakażeń. Łącznie zarejestrowano 106 przypadków *Enterobacteriaceae* wytwarzających karbapenemazy MBL typu NDM w tym: 76 nowych przypadków *Klebsiella pneumoniae* MBL typu NDM, 28 przypadków *Enterobacter* spp. MBL typu NDM, 1 przypadek *Klebsiella variicola* MBL typu NDM oraz 1 przypadek *Citrobacter freundii* MBL typu NDM. Zdecydowana większość zarejestrowanych zakażeń rozpoznana została wśród pacjentów hospitalizowanych w oddziałach covidowych z powodu zakażenia SARS-CoV-2. Zakażenia/kolonizacje potwierdzano najczęściej w trakcie hospitalizacji, nierzadko w związku z wystąpieniem ogniska epidemicznego.

Tab. 1. Liczba zidentyfikowanych nowych przypadków *Enterobacteriaceae* wytwarzających karbapenemazy MBL typu NDM w województwie wielkopolskim w latach 2015-2021

Rok	<i>Klebsiella pneumoniae</i> MBL typu NDM	<i>Klebsiella oxytoca</i> MBL typu NDM	<i>Klebsiella variicola</i> MBL typu NDM	<i>Escherichia coli</i> MBL typu NDM	<i>Enterobacter</i> spp. MBL typu NDM	<i>Citrobacter</i> spp. MBL typu NDM	Ogółem
2015	10	0	0	0	0	0	10
2016	6	0	0	2	1	0	9
2017	18	0	0	0	3	0	21
2018	27	0	0	3	5	1	36
2019	6	0	0	1	9	1	17
2020	9	0	0	0	21	0	30
2021	76	0	1	0	28	1	106

II.1.3. Nadzór nad zatruciami i zakażeniami pokarmowymi i jelitowymi. Nadzór nad występowaniem ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą i ogniskami pokarmowymi

W roku 2021 zgłoszono 26 ognisk zatruc/zakażeń pokarmowych. Łącznie zachorowało 277 osób, w tym 39 osób wymagało hospitalizacji. Podobnie jak w latach ubiegłych

dominującym czynnikiem etiologicznym w ogniskach były pałeczki Salmonella, które były przyczyną 12 ognisk zatruc pokarmowych.

W porównaniu do roku 2020 zaobserwowano wzrost częstości występowania zatruc pokarmowych, zgłoszono 539 przypadków zachorowań (w roku 2020 – 283 zachorowania). Podobnie jak w latach ubiegłych przeważały intoksykacje bakteryjne wywołane przez pałeczki salmonella.

Odnotowano 1 przypadek włośnicy, co stanowi znaczący spadek zachorowań w stosunku do roku 2020 (o 88,9%). Analogicznie jak w roku poprzednim nie odnotowano zatruc grzybami.

Łączna liczba zgłoszonych do nadzoru zakażeń jelitowych bakteryjnych i wirusowych w porównaniu do roku 2020 zwiększyła się z 1610 przypadków do 3352 przypadków, tj. o 108,2%.

W 2021 roku odnotowano 358 ognisk zakażeń szpitalnych, w których doszło do zakażenia 3649 osób, w tym 3126 pacjentów i 523 osób spośród personelu. Przeważającym czynnikiem etiologicznym był, jak w roku 2020, wirus SARS-CoV-2 – 260 ognisk szpitalnych. Spośród wszystkich odnotowanych ognisk 35 wywołanych zostało przez *Clostridium difficile*, natomiast w przypadku 25 ognisk doszło do zakażenia patogenem *Klebsiella pneumoniae*.

II.1.4. Realizacja szczepień ochronnych

Państwowa Inspekcja Sanitarna uczestniczy w realizacji Programu Szczepień Ochronnych (PSO) poprzez dystrybucję preparatów szczepionkowych oraz nadzór nad wykonawstwem szczepień. W 2021 roku kontynuowano nadzór nad czynnym uodpornieniem populacji w ramach PSO oraz monitorowano warunki przechowywania i dystrybucji szczepionek.

W województwie wielkopolskim nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu i przechowywania, problemem była natomiast duża liczba przeterminowanych szczepionek.

W roku 2021 zarejestrowano 294 niepożądane odczyny poszczepienne (NOP). Największą liczbę zgłoszeń NOP w 2021 roku zarejestrowano po jednoczesnym szczepieniu kilkoma preparatami, w tym:

- Synflorix – przeciwko *Streptococcus pneumoniae* (55 NOP),
- DTP – przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi (42 NOP),
- MMR VaxPro – przeciwko odrze, śwince i różyczce (60 NOP),

- Rotateq – przeciwko rotawirusom (42 NOP),
- BCG – przeciwko gruźlicy (23 NOP).

Hospitalizacji wymagało 18 osób, u których wystąpiły niepożądane odczyny poszczepienne, pozostałe leczone były w domu. Spośród wszystkich niepożądanych odczynów poszczepiennych 249 zakwalifikowanych zostało jako łagodne, 39 jako poważne, a 6 jako ciężkie.

W 2021 roku nasiliły się trudności w egzekwowaniu obowiązku szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień z uwagi na:

- coraz większą liczbę środowisk opornych (osób uchylających się od obowiązku wykonania szczepień),
- wzmożoną aktywność ruchów antyszczepionkowych w mediach,
- dużą liczbę łatwo dostępnych niewiarygodnych źródeł informacji, które są niezgodne z aktualną wiedzą medyczną,
- obawę rodziców przed niepożądanymi odczynami poszczepiennymi większą niż przed powikłaniami po chorobie,
- publiczne wypowiedzianie negatywnych opinii na temat szczepień przez niektóre osoby ze środowiska lekarskiego i naukowego,
- długie terminy oczekiwania na wizytę w poradni konsultacyjnej ds. szczepień szczególnie odczuwalne w okresie wystąpienia stanu epidemii – dotyczy dzieci przewlekłe chorych lub wymagających konsultacji wysoce specjalistycznej.

Liczba niezaszczepionych dzieci z powodu uchylania się od obowiązku wykonania szczepień ochronnych (na dzień 31.12.2021 roku) wynosiła 8894. W stosunku do roku 2020 liczba ta zwiększyła się o 1409 osób. W 2021 roku dość istotne utrudnienia organizacyjne dotyczące dystrybucji preparatów szczepionkowych spowodowane były okresowym brakiem niektórych preparatów szczepionkowych (Tetraxim), jak również ograniczoną dostępnością samochodów-chłodni transportujących preparaty szczepionkowe z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych, które w czasie pandemii wykorzystywano do przewożenia prób i testów „covidowych”.

II.1.5. Choroby zakaźne w Wielkopolsce

Tab. 2. Liczba zachorowań i zapadalność na wybrane choroby zakaźne w województwie wielkopolskim w latach 2019-2021

Lp.	Jednostka chorobowa	Rok 2019		Rok 2020		Rok 2021	
		l. zach.	zap.	l. zach.	zap.	l. zach.	zap.
1	AIDS	14	0,40	1	0,03	11	0,32
2	Nowo wykryte zakażenia HIV	153	4,37	76	2,17	131	3,75
3	Dur brzuszny	-	-	-	-	-	-
4	Dury rzekome A, B i C	-	-	-	-	1	0,03
5	Salmonelozy – ogółem	481	13,75	296	8,47	552	15,81
	w tym zatrucia pokarmowe	456	13,03	278	7,95	532	15,24
6	Bakteryjne zatrucia pokarmowe (inne) - ogółem	44	1,26	4	0,11	7	0,20
7	Bakteryjne zakażenia jelitowe (inne) - ogółem	698	19,95	560	16,02	1628	46,63
8	Wirusowe zakażenia jelitowe - ogółem	5021	143,51	1093	31,26	1724	49,38
9	Czerwonka bakteryjna	6	0,17	3	0,09	5	0,14
10	Biegunki u dzieci do lat 2	4523	5918,92	1314	1769,27	1866	2637,60
11	Krztusiec	153	4,37	52	1,49	5	0,14
12	Tęžec ogółem	2	0,06	-	-	-	-
	w tym noworodków	-	-	-	-	-	-
13	Odra	51	1,46	2	0,06	1	0,03
14	Różyczka	17	0,49	6	0,17	3	0,09
	w tym wrodzona	-	-	-	-	-	-
15	Ospa wietrzna	17645	504,33	5816	166,34	6443	184,54
16	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	97	2,77	49	1,40	49	1,40
17	Ostre porażenia wiotkie u dzieci do 14 lat	5	0,87	1	0,17	7	1,21
18	Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu – ogółem	286	8,18	114	3,26	130	3,72
19	Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> - ogółem	16	0,46	10	0,29	2	0,06
		-	-	-	-	-	-

	w tym zapalenie opon i/lub mózgu						
20	Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> - ogółem	174	4,97	70	2,00	105	3,01
	w tym zapalenie opon i/lub mózgu	26	0,74	5	0,14	13	0,37
21	Inwazyjna choroba meningokokowa – ogółem	27	0,77	14	0,40	7	0,20
22	Inwazyjna choroba meningokokowa - zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	17	0,49	10	0,29	4	0,11
23	Wirusowe zapalenie wątroby w tym:						
	wzw typu A	62	1,77	13	0,37	9	0,26
	wzw typu B	316	9,03	196	5,61	268	7,68
	wzw typu C	403	11,52	223	6,38	278	7,96
	wzw inne i nie określone	5	0,14	-	-	-	-
24	Zatrucia grzybami	-	-	-	-	-	-
25	Włośnica	-	-	10	0,29	1	0,03
26	Borelioza (Choroba z Lyme)	640	18,29	633	18,10	601	17,21
27	Grypa i podejrzenia grypy - ogółem	719657	20569,07	475995	13613,67	459672	13165,80
	- w tym grypa u dzieci (0-14 lat)	323212	56250,50	185581	32030,96	223862	38736,62
28	Grypa - ogółem	697	19,92	376	10,75	14	0,40
	- w tym grypa u dzieci (0-14 lat)	360	62,65	183	31,59	10	1,73
29	Wścieklizna	-	-	-	-	-	-
30	Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	486	13,89	289	8,27	327	9,37

II.2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2021 roku w ewidencji stacji sanitarno-epidemiologicznych znajdowało się 1012 wodociągów, a także 1065 ujęć zasilających wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz wodociągi zakładowe i lokalne. Wszystkie ww. obiekty zostały skontrolowane.

Na podstawie wykonanych badań jakości wody wykazano, iż w 996 (98,4%) wodociągach woda odpowiadała wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294, ze zm.), a w 16 (1,6%) wodociągach wodę oceniono jako warunkowo przydatną do spożycia, bez negatywnego wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

W porównaniu do roku 2020 zwiększyła się liczba wodociągów produkujących wodę warunkowo odpowiadającą wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia [w roku 2020 – 12 wodociągów (1,2%), w roku 2021 – 16 wodociągów (1,6%)]. Jakość wody produkowanej przez wodociągi była kwestionowana najczęściej ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych głównie takich jak: mangan, żelazo, mętność, barwa, które mogą powodować zmiany organoleptyczne wody. Ponadto w jednym wodociągu (powiat szamotulski) wystąpiły przekroczenia jonu amonowego. Parametry te na poziomie stwierdzanych wartości nie mają znaczenia zdrowotnego i nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi.

Rys. 1. Stacja Uzdatniania Wody wodociągu miejskiego w Środzie Wielkopolskiej (produkcja 1001-10000m³/d)

Jakość wody produkowanej przez przedsiębiorstwa wodociągowe pod względem bakteriologicznym odpowiadała podstawowym wymaganiom określonym w części A załącznika nr 1 cytowanego rozporządzenia Ministra Zdrowia w zakresie *Escherichia coli* i *Enterokoków*. Okresowo jednak odbiegała ona od wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia ze względu na zwiększone ilości ogólnej liczby mikroorganizmów identyfikowalnych w warunkach $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h i bakterii grupy coli (wielkości przekroczeń w ocenie PPIS nie miały wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów).

II.3. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk

W 2021 roku (podobnie jak w roku 2020), w związku z trwającym stanem epidemii, wprowadzonymi ograniczeniami, nakazami i zakazami oraz czasowym zawieszeniem działalności niektórych branż, ograniczona została liczba kontroli obiektów użyteczności publicznej. W wielu przeprowadzono jedynie kontrole tematyczne w zakresie respektowania obowiązujących przepisów prawnych związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

II.3.1. Domy Pomocy Społecznej oraz inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki zapewniające całodobową opiekę

W 2021 roku w ewidencji PIS woj. wielkopolskiego znajdowały się 252 obiekty pomocy społecznej. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadziły łącznie 70 kontroli: 40 domów pomocy społecznej (DPS), 16 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (m.in.: środowiskowych domów samopomocy, dziennych domów pomocy, warsztatów terapii zajęciowej) oraz 14 placówek zapewniających całodzienną opiekę.

Negatywnie oceniono 5 placówek DPS. W celu usunięcia nieprawidłowości wszczęto postępowania administracyjne i wydano decyzje nakazujące doprowadzić pomieszczenia i sprzęty do właściwego stanu.

W związku z trwającym stanem epidemii COVID-19 stosowano zasady reżimu sanitarnego, które miały na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańcom domów pomocy społecznej, placówek zapewniających całodobową opiekę oraz uczestnikom zajęć w placówkach dziennych. Przeprowadzano również akcje szczepień pracowników i mieszkańców.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, przy współudziale Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu oraz kierownictwa obiektów, organizowały wymazy przesiewowe mieszkańców i pracowników domów pomocy społecznej w kierunku wirusa SARS-CoV-2.

II.3.2. Noclegownie dla bezdomnych

W 2021 roku w ewidencji znajdowało się 27 noclegowni (o trzy więcej niż w roku 2020). Z uwagi na sytuację epidemiologiczną skontrolowano jedynie 8 obiektów (29,6%). Pozytywnie oceniono 7 z nich.

II.3.3. Hotele, motele, pensjonaty

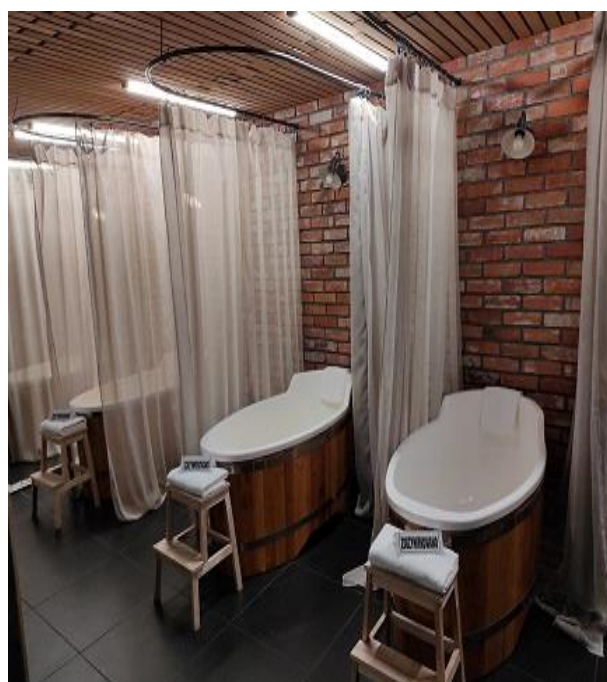
W 2021 roku w ewidencji znajdowało się 396 tego typu obiektów (o 2 mniej niż w 2020 r.). Z uwagi na sytuację epidemiologiczną skontrolowano 149 obiektów (37,6%).

Przedmiotem kontroli był stan sanitarno-techniczny i higieniczny oraz stosowanie wytycznych przeciwepidemicznych. Nie stwierdzono zaniedbań w ww. zakresach.

II.3.4. Kempingi, schroniska młodzieżowe, pola biwakowe oraz inne obiekty świadczące usługi hotelarskie

W 2021 roku zewidencjonowano 965 obiektów (o 9 więcej niż w 2020 r.). Skontrolowano 350 z nich – 36,3%. Negatywną ocenę roczną otrzymały 2 obiekty, w których stwierdzono zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny.

Rys. 1. Obiekt świadczący usługi hotelarskie w Nekielce (powiat wrzesiński)

II.3.5. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz inne zakłady, w których świadczonych jest łącznie więcej niż jedna z wyżej wymienionych usług

W 2021 roku na terenie woj. wielkopolskiego pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowały się 7733 obiekty, które świadczyły usługi fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej. Kontroli poddano 1093 zakłady (14,1%). Żadnego spośród skontrolowanych obiektów nie oceniono negatywnie.

Rys. 2. Gabinet kosmetyczny we Wrześni

II.3.6. Obiekty komunikacji publicznej

Spośród 175 obiektów komunikacji publicznej (w 2020 r. wykazano 177 obiektów), 33 stanowiły dworce autobusowe, 131 dworce i stacje kolejowe, 1 port lotniczy oraz 10 przystani jednostek pływających. Z uwagi na sytuację epidemiczną w kraju, skontrolowano 41 obiektów – tj. 23,4% (w 2020 r. – 13,6%). Żaden obiekt nie został oceniony negatywnie.

Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych obiektów komunikacji publicznej działania służb Państwowej Inspekcji Sanitarnej skierowane były również na kontrole w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID-19.

II.3.7. Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli

W sezonie kąpielowym w ewidencji znajdowało się 96 kąpielisk raportowanych do Komisji Europejskiej i 19 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. W stosunku do roku 2020 w województwie wielkopolskim zanotowano wzrost ogólnej liczby zorganizowanych obszarów wodnych przeznaczonych do kąpieli i pływania (kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli). Spowodowane to było częściową stabilizacją sytuacji epidemicznej na terenie kraju. Jedno kąpielisko będące w ewidencji nie zostało otwarte ze względu na brak wykwalifikowanej kadry ratowniczej.

W sezonie kąpielowym Państwowa Inspekcja Sanitarna dokonała oceny jakości wody we wszystkich funkcjonujących kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Przeprowadzono łącznie 164 kontrole sanitarne. W trakcie sezonu w roku 2021 w kąpieliskach występowały sporadyczne przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych oraz zakwity sinic.

Corocznie organy PIS dokonują oceny jakości wody w kąpieliskach na podstawie wyników badań próbek wody pobieranych w trakcie trwania sezonów kąpieliskowych oraz na krótko przed ich rozpoczęciem. Klasyfikację w roku 2021 przeprowadzono w 65 kąpieliskach, które w zależności od wyników badań wody sklasyfikowano jako: doskonałe (53 kąpieliska), dobre (10 kąpielisk), dostateczne (1 kąpielisko) i niedostateczne (1 kąpielisko).

Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli nie podlegają klasyfikacji jakości wody. Organy PIS oceniały jakość wody w tych miejscach na podstawie sprawozdań z badań próbek wody przedstawionych przez organizatorów.

II.3.8. Pływalnie

Na terenie województwa wielkopolskiego w 2021 roku zewidencjonowano 110 pływalni. Panująca epidemia wirusa SARS-CoV-2 oraz generalne remonty pływalni spowodowały, iż w 2021 roku 6 obiektów nie funkcjonowało (głównie dotyczyło to basenów odkrytych działających w okresie letnim).

W 2021 roku z uwagi na zmieniającą się sytuację epidemiologiczną obowiązywał czasowy zakaz funkcjonowania pływalni bądź ustalony był limit osób mogących z nich korzystać. Pracownicy PIS pozostawali w stałym kontakcie z przedstawicielami tych obiektów, egzekwowali wywiązywanie się zarządzających pływalniami z obowiązków wynikających z aktualnie obowiązujących przepisów prawnych oraz dokonywali oceny jakości wody na podstawie wyników badań próbek wody. W miarę możliwości prowadzone były kontrole bieżącego stanu sanitarnego obiektów.

Duży problem dla zarządzających pływalniami w dalszym ciągu stanowi utrzymanie parametrów fizyko-chemicznych na poziomie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016, ze zm.).

II.4. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

W lutym 2021 roku rozpoczął działalność szpital tymczasowy dla pacjentów z COVID-19, który zorganizowano pod koniec 2020 roku na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich. Przeznaczony był docelowo na około 600 łóżek z dostępem do tlenu, w tym 48 łóżek intensywnej terapii dla osób wentylowanych respiratorem. Największą bazą łóżek dysponował on w szczycie wiosennej III fali (356¹).

Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. Józefa Strusia przy ul. Szwajcarskiej w Poznaniu od marca 2020 roku do początku lipca 2021 roku funkcjonował jako placówka jednoimienna przeznaczona do leczenia pacjentów chorych na COVID-19. Po tym okresie przywrócona została podstawowa działalność szpitala, a rolę wiodącej placówki leczącej chorych z COVID-19 w Wielkopolsce przejął Szpital MSWiA w Poznaniu.

W leczenie pacjentów z COVID-19 zaangażowane były także inne szpitale, przy czym zapewniane przez nie świadczenia zdrowotne w tym zakresie uzależnione były od bieżących potrzeb związanych z sytuacją epidemiczną (m.in. szpital w Czarnkowie, Gnieźnie, Koninie, Ostrowie Wlkp., Pile, Rawiczu, Słupcy).

W 2021 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna skontrolowała 1175 podmiotów wykonujących działalność leczniczą spośród 8443 ujętych w ewidencji (13,9%). Zły stan stwierdzono w 5% skontrolowanych placówek.

Z uwagi na szczególną sytuację związaną ze stanem epidemii zwiększyła się ilość wytwarzanych przez podmioty ochrony zdrowia odpadów medycznych. W oparciu o przepisy prawne regulujące postępowanie z odpadami medycznymi Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawowała nadzór nad prawidłowym gospodarowaniem odpadami medycznymi na terenie placówek ochrony zdrowia, a także prowadziła działania informacyjno-edukacyjne w tym zakresie.

II.4.1. Placówki lecznictwa zamkniętego

W 2021 roku skontrolowano 67 podmiotów leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne z 132 ujętych w ewidencji (50,8%), w tym:

- 51 szpitali spośród 103 ujętych w ewidencji (49,5%),

¹ Komunikat NFZ WOW nr: 16881 z dnia 23 lutego 2022

- 16 placówek innych niż szpitale z 29 ujętych w ewidencji (55,2%), tj. 5 zakładów opiekuńczo-leczniczych, 5 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych, 3 zakłady rehabilitacji leczniczej, 3 hospicja.

Zły stan sanitarno-techniczny stwierdzono w 19 podmiotach (28,4%) – w 18 szpitalach oraz 1 zakładzie rehabilitacji leczniczej.

II.4.2. Szpitale

W 2021 roku skontrolowano 51 szpitali spośród 103 ujętych w ewidencji (49,5%) z czego 13 stanowiły szpitale jednodniowe (z 32 ujętych w ewidencji). Liczba skontrolowanych szpitali była zbliżona do okresu przed wprowadzeniem stanu epidemii. Zły stan stwierdzono w 18 szpitalach (35,3% skontrolowanych). Stwierdzone uchybienia dotyczyły przede wszystkim stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i ich wyposażenia. W latach poprzednich odsetek szpitali ze stwierdzonym złym stanem sanitarno-technicznym wynosił 40-55%.

Tab. 1. Liczba szpitali w latach 2018-2021

Rok	Liczba szpitali	Liczba skontrolowanych	Ze stwierdzonym złym stanem (%)
2018	100	62	29 (46,8%)
2019	99	56	31 (55,4%)
2020	103	7	3 (42,9%)
2021	103	51	18 (35,3%)

W 2021 roku w wielu placówkach uruchomienie łóżek „covidowych” wiązało się z całkowitym zamknięciem dotychczasowych oddziałów i przystosowaniem ich do przyjęć pacjentów z COVID-19. Dodatkowo wiele placówek szpitalnych angażowało się w organizację punktów wymazowych czy punktów szczepień, zaś Szpital Pomnik Chrztu Polski w Gnieźnie prowadził izolatorium.

Mimo, że ustawowy termin na dostosowanie podmiotów wykonujących działalność leczniczą do wszystkich wymogów wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022 r. poz. 402) upłynął 31 grudnia 2017 r., ponad połowa skontrolowanych szpitali nadal nie w pełni się do nich dostosowała.

Zgłaszane interwencje dotyczące placówek lecznictwa szpitalnego wskazywały zarówno na nieprzestrzeganie obostrzeń wprowadzonych w związku z epidemią SARS-CoV-2, jak również niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, niewłaściwe postępowanie z odpadami medycznymi i bielizną szpitalną. Kontrole interwencyjne potwierdziły uchybienia w 1/5 przypadków. Wydano decyzje oraz stosowne zalecenia z nakazem ich usunięcia w wyznaczonym terminie.

II.4.3. Placówki Lecznictwa Ambulatoryjnego

W 2021 roku w ewidencji PIS znajdowało się 8311 placówek lecznictwa ambulatoryjnego, z czego skontrolowano 1108 (13,3%).

Zły stan stwierdzono w 46 placówkach (4,1%), w tym w 20 przychodniach, 17 praktykach zawodowych lekarskich i 9 indywidualnych praktykach zawodowych. Wszystkie skontrolowane pielęgniarskie praktyki zawodowe zostały ocenione jako dobre.

Stwierdzane uchybienia dotyczyły przede wszystkim stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i ich wyposażenia, postępowania z odpadami medycznymi oraz utrzymania bieżącej czystości i porządku.

II.5. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

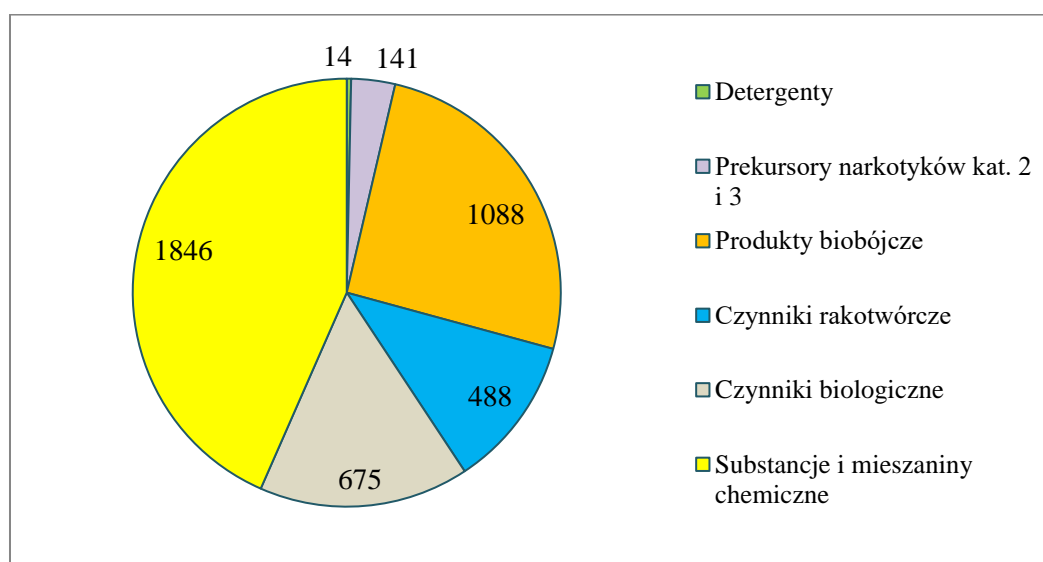
W ewidencji pionu higieny pracy w 2021 roku znajdowało się 12810 zakładów, w których zatrudnionych było 502022 pracowników. Największą liczbę stanowiły zakłady małe, zatrudniające do 50 pracowników stanowiące około 85% wszystkich zewidencjonowanych obiektów.

II.5.1. Podstawowe informacje z zakresu nadzoru nad warunkami pracy

Na terenie województwa przeprowadzono 2887 kontroli sanitarnych w 2363 zakładach, w których zatrudnionych było łącznie 174559 pracowników. Nadzorem sanitarnym objęto 18,4% zewidencjonowanych obiektów.

Podczas kontroli sprawdzano przestrzeganie przez pracodawców przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakładach pracy, stan sanitarny pomieszczeń pracy oraz zaplecze higieniczno-sanitarne, wykonywanie badań i pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia w środowisku pracy, a także zabezpieczenie pracowników narażonych na szkodliwe czynniki chemiczne, biologiczne, rakotwórcze i mutagenne. Podobnie jak w 2020 roku, najczęściej kontroli przeprowadzono w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin.

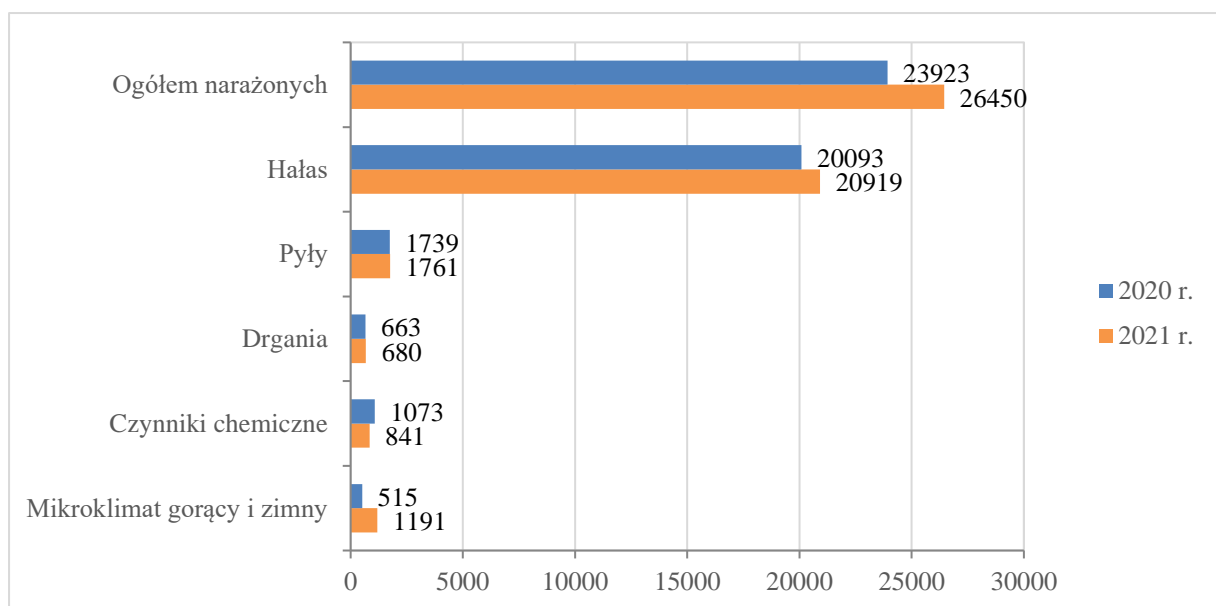
Rys. 1. Kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 2021 r.

W 546 zakładach będących w ewidencji pionu higieny pracy stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia. Najwięcej odnotowano w powiecie poznańskim (44) i krotoszyńskim (31). Ogółem

w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych pracowało 26450 osób (w 2020 roku – 23923 osoby), głównie w zakładach przemysłu drzewnego, meblarskiego, metalowego i surowców niemetalicznych, spożywczego, gumowego oraz samochodowego. Podobnie jak w 2020 roku, najwięcej pracowników narażonych było na ponadnormatywny hałas (79% ogółu narażonych) i pyły przemysłowe (6,7%). Wielu pracowników ekspozowanych było na oddziaływanie kilku czynników szkodliwych jednocześnie.

Rys. 2. Liczba osób pracujących w przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia w latach 2020-2021

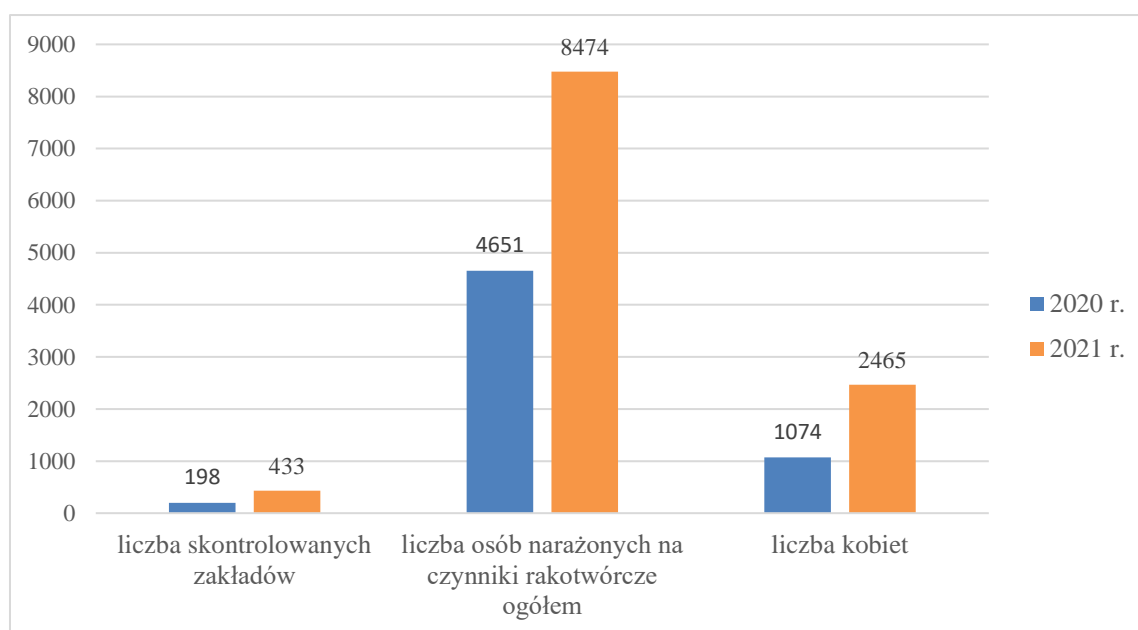
II.5.2. Nadzór nad chemikaliami oraz szkodliwymi czynnikami biologicznymi, rakotwórczymi i mutagennymi, występującymi w środowisku pracy

W ewidencji stacji sanitarno-epidemiologicznych woj. wielkopolskiego w 2021 roku znajdowało się:

- 1769 zakładów, w których pracownicy byli narażeni lub mieli kontakt z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Skontrolowano 433 zakłady (w tym stacje paliw, warsztaty i serwisy samochodowe, podmioty lecznicze oraz zakłady produkcji wyrobów z drewna), w których w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym lub mutagennym pracowały 8474 osoby, w tym 2465 kobiet. Najczęściej występującymi czynnikami niebezpiecznymi dla zdrowia i życia były: benzen, pył drewna, formaldehyd, tlenek etylenu oraz promieniowanie jonizujące.
- 3394 zakłady, w których pracownicy ekspozowani byli na działanie szkodliwych

czynników biologicznych, z czego skontrolowano 608 obiektów, w których na działanie szkodliwych czynników biologicznych potencjalnie ekspozycja było 24637 pracowników, w tym 18186 na czynnik z 3 grupy zagrożenia (m.in. WZW typu B, WZW typu C). Do najbardziej narażonych grup zawodowych należą pracownicy zatrudnieni w podmiotach leczniczych, laboratoriach diagnostycznych, zakładach produkcji spożywczej, rolnictwie, leśnictwie oraz zakładach gospodarki odpadami i ściekami.

Rys. 3. Liczba kontroli i osób pracujących w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym lub mutagennym w latach 2020-2021

W ramach nadzoru nad mikroorganizmami i organizmami genetycznie modyfikowanymi w 2021 roku przeprowadzono 7 kontroli na wniosek Ministra Klimatu i Środowiska o wydanie opinii w zakresie określonym w art. 15c ust. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2022 r. poz. 546) w związku ze złożonymi przez podmioty wnioskami o wydanie zezwolenia na prowadzenie zakładu inżynierii genetycznej. Wydano 7 pozytywnych opinii.

W ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu oraz stosowanymi w działalności zawodowej w 2021 roku przeprowadzono 1846 kontroli, co stanowi około 64% ogółu wykonanych kontroli.

W ramach realizowanego w 2021 roku projektu REACH-EN-FORCE-9 (REF-9), którego zakres obejmował sprawdzenie zgodności z rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006 (REACH) wprowadzania do obrotu i stosowania wszystkich substancji podlegających

procedurze udzielania zezwoleń (załącznik XIV do REACH) po określonej dacie ostatecznej prowadzone były czynności kontrolne. Projekt REF-9 ukierunkowany był na zidentyfikowanie firm, które nadal stosują lub wprowadzają do obrotu substancje bez stosownego zezwolenia, zezwolenia oczekującego lub w przypadku których zastosowanie nie jest zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia. W trakcie realizacji projektu przeprowadzono 16 kontroli, które wykazały wypełnienie obowiązków przez podmioty.

W 2021 roku na terenie woj. wielkopolskiego substancje i mieszaniny chemiczne wprowadzało do obrotu 1388 podmiotów (o 20 mniej niż w 2020 r.) w tym: 43 producentów, 14 importerów, 126 formulatorów oraz 1205 dystrybutorów.

Tab. 1. Liczba wprowadzających do obrotu substancje i mieszaniny chemiczne w woj. wielkopolskim w latach 2020-2021

Rok	Ogółem	Producenci	Dalsi użytkownicy – formulatorzy (producenci mieszanin)	Importerzy	Dystrybutorzy
2020	1408	54	161	16	1177
2021	1388	43	126	14	1205

Dodatkowo na terenie województwa działało 581 podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych (z czego 48 odpowiedzialnych za pierwsze wprowadzanie) oraz 17 wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 2 i 58 kategorii 3. Na terenie województwa substancje i mieszaniny chemiczne stosowało w swojej działalności 4988 podmiotów gospodarczych.

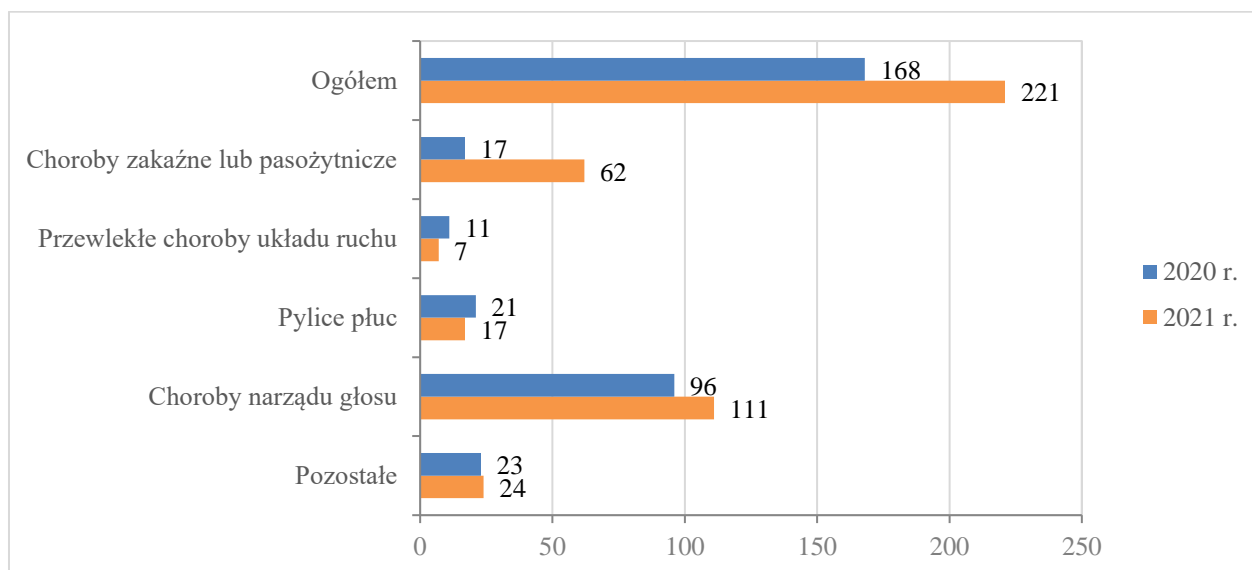
II.5.3. Choroby zawodowe

W 2021 roku na terenie woj. wielkopolskiego stwierdzono 221 chorób zawodowych (w roku 2020 – 168), a w 176 przypadkach orzeczono o braku podstaw do jej uznania (w roku 2020 – 125).

W strukturze chorób zawodowych dominowały: przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym – 111 przypadków, choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – 62 przypadki oraz pylice płuc – 17 przypadków.

Najwięcej stwierdzonych chorób zawodowych odnotowano w powiatach: poznańskim (47 przypadków), kaliskim (36 przypadków) oraz gnieźnieńskim (18 przypadków).

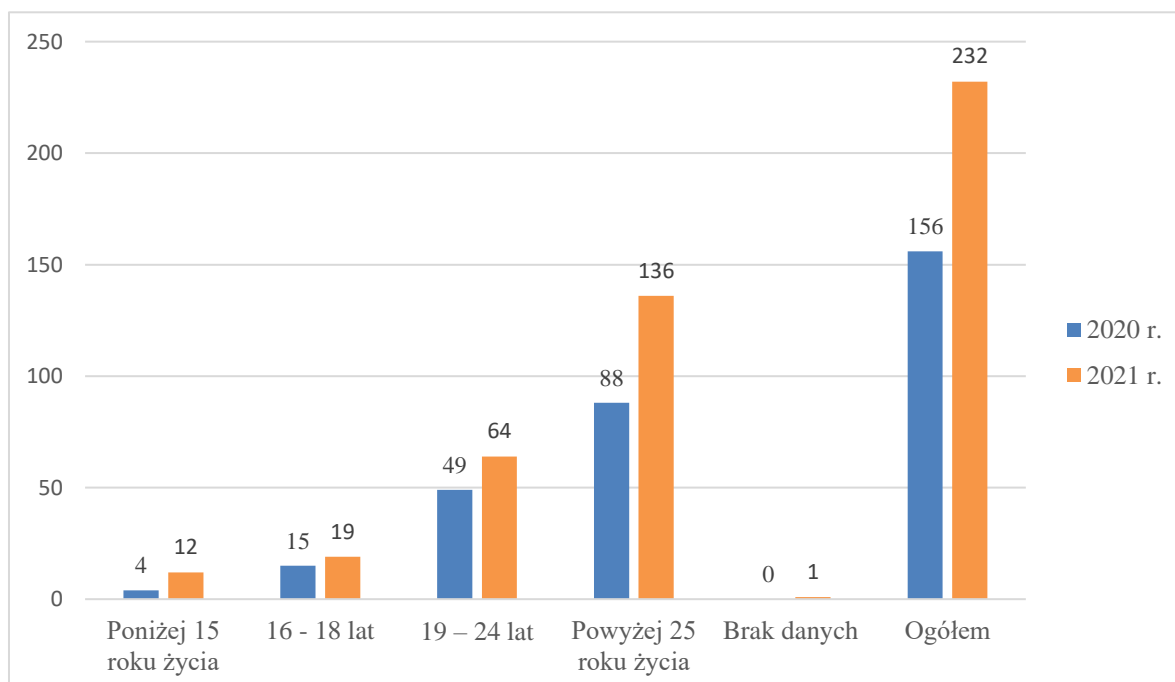
Rys. 4. Struktura stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2020-2021 w woj. wielkopolskim

II.5.4. Nadzór nad środkami zastępczymi

W 2021 roku podmioty lecznicze zgłosiły 232 podejrzenia zatrucí tzw. „środkami narkotycznymi” (środkami zastępczymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi, środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi). Najwięcej przypadków odnotowano wśród pacjentów w wieku powyżej 25 roku życia (136 przypadków).

Rys. 5. Zatrucia – hospitalizacja z powodu zatrucí tzw. „środkami narkotycznymi” w latach 2020-2021

Zgodnie z informacją uzyskaną z Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu na terenie województwa wielkopolskiego odnotowano 3 przypadki zgonów związanych z zażyciem tzw. „środków narkotycznych” (środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, środków odurzających lub substancji psychotropowych).

Wprowadzane do obrotu środki zastępcze stwarzają poważne niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzkiego. Z tego powodu organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowały działania o charakterze m.in.:

- edukacyjno-informacyjnym (np. umieszczanie informacji na stronach internetowych),
- kontrolno-restrykcyjnym (np. monitoring środków zastępczych przez Internet, współpraca z organami m.in. Policją, Strażą Miejską, Służbą Celną),
- szkoleniowym (np. prelekcje o niebezpieczeństwie związanym z zażyciem środków zastępczych).

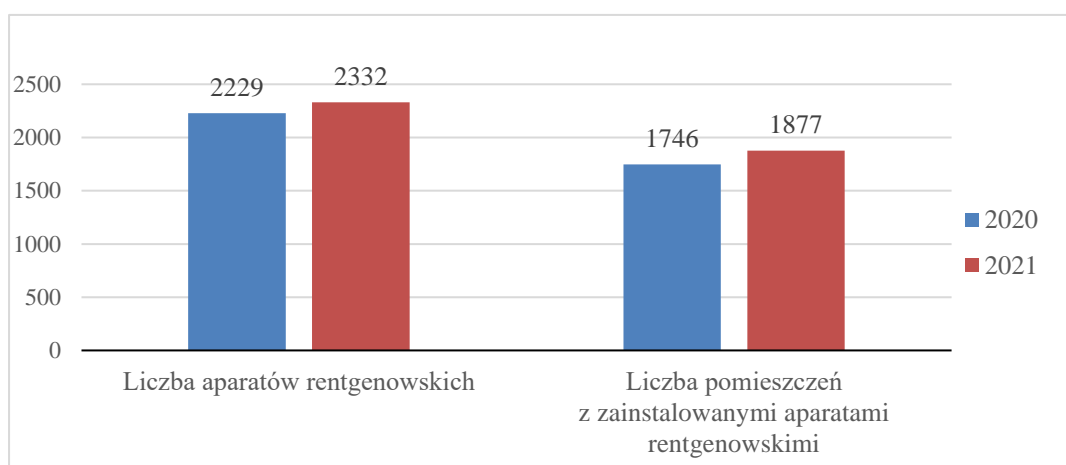
II.6. Higiena Radiacyjna

Pion higieny radiacyjnej sprawuje nadzór nad bezpiecznym stosowaniem promieniowania jonizującego w celach medycznych, niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego oraz bada zawartość pierwiastków promieniotwórczych w środowisku i żywności.

II.6.1. Nadzór nad źródłami promieniowania jonizującego

W 2021 roku sprawowano nadzór nad 2332 aparatami rentgenowskimi oraz 1877 pomieszczeniami, w których zainstalowano aparaty rentgenowskie.

Rys. 1. Liczba aparatów rentgenowskich oraz liczba pomieszczeń, w których stosowano aparaty rtg do celów medycznych w latach 2020 – 2021

Zaopiniowano pozytywnie 88 projektów nowych pomieszczeń wyposażonych w aparaty rentgenowskie.

Wydano 68 decyzji zezwalających na uruchomienie pracowni rentgenowskich, 315 decyzji na stosowanie aparatów rentgenowskich do celów medycznych oraz 265 decyzji uchylających/cofających/wygaszających wcześniej wydane zezwolenia.

Sprawdzając właściwą ochronę radiologiczną pacjentów i personelu obsługującego aparaty rentgenowskie wykorzystywane w celach medycznych przy 280 aparatach wykonano kontrolne pomiary dozymetryczne, a przy 25 zestawach rentgenowskich – testy sprawdzające fizyczne parametry ich pracy. Pomiary dozymetryczne potwierdziły prawidłowe, zgodne z zasadami ochrony radiologicznej stosowanie aparatów rentgenowskich. Pozytywne wyniki wykonanych testów dowodzą, że aparaty rentgenowskie spełniają wymagania techniczne

potrzebne do zapewnienia ograniczenia ekspozycji pacjentów przy jednoczesnym zapewnieniu dobrej diagnostyki medycznej.

Podczas przeprowadzonych kontroli w 8 jednostkach ochrony zdrowia stwierdzono nieprawidłowości. W związku z tym wydano decyzje zobowiązujące do usunięcia uchybień oraz nałożono kary pieniężne.

II.6.2. Kontrola skażeń promieniotwórczych

W 2021 roku w ramach Systemu Bezpieczeństwa Żywności oraz monitoringu żywności i komponentów środowiska opracowanego przez Państwową Agencję Atomistyki wykonano 87 oznaczeń aktywności cezu-137 i 8 oznaczeń aktywności strontu-90.

Uzyskane wyniki są zdecydowanie niższe od limitów przyjętych przez Unię Europejską.

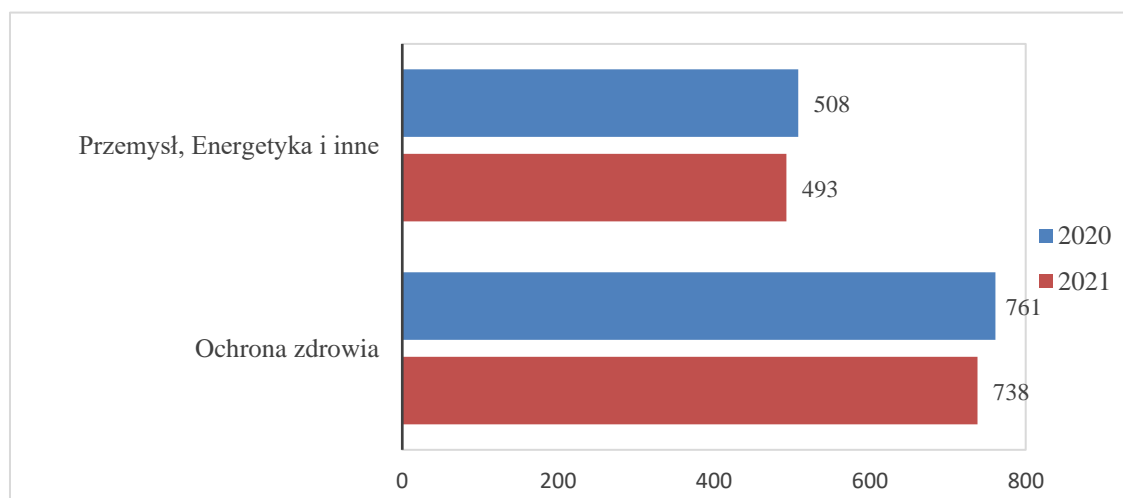
II.6.3. Zdarzenia radiacyjne

W 2021 roku odnotowano 6 zdarzeń zakwalifikowanych przez Państwową Agencję Atomistyki jako zdarzenia radiacyjne. Żadne z nich nie spowodowało zagrożenia dla pracowników, osób postronnych, ani środowiska.

II.6.4. Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym w środowisku pracy

W 2021 roku nadzorem objęto 1231 urządzeń w jednostkach stosujących źródła pola elektromagnetycznego (w roku 2020 – 1269 urządzeń).

Rys. 2. Urządzenia stosowane w ochronie zdrowia i przemyśle emitujących pole elektromagnetyczne w latach 2020-2021

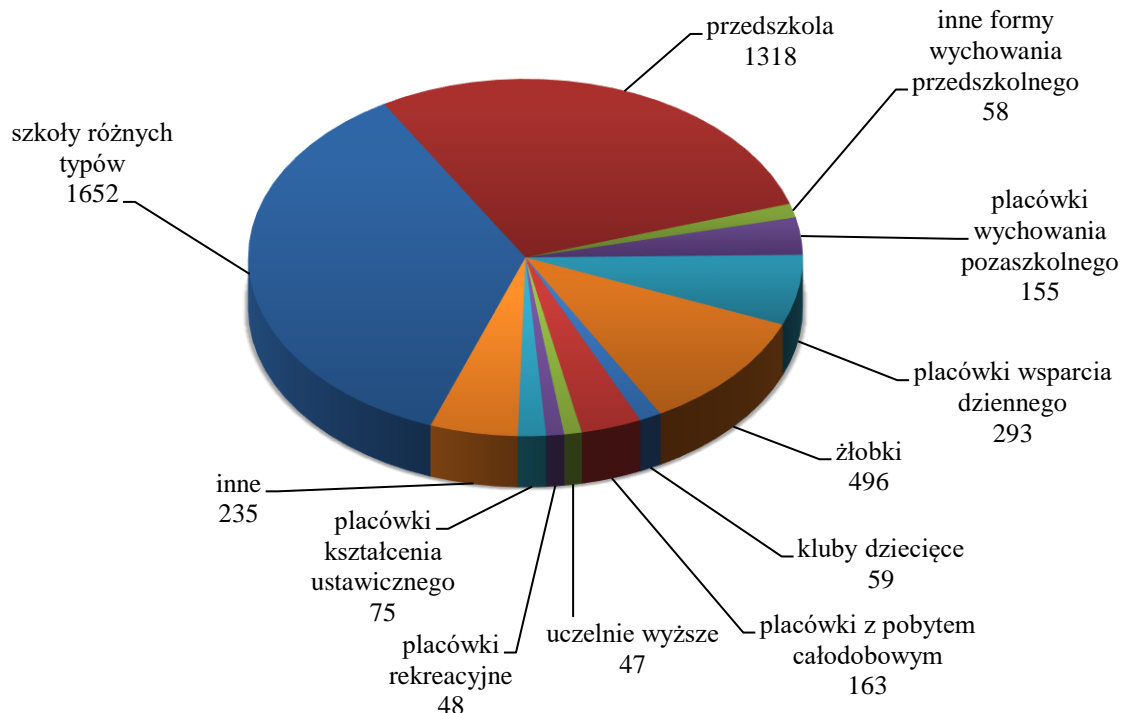
II.7. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych

II.7.1. Informacje wstępne

Ze względu na trwającą epidemię SARS-CoV-2 organizacja pracy placówek systemu oświaty w roku 2021 przebiegała zdecydowanie inaczej niż w latach ubiegłych, a zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci i młodzieży, a także pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych stało się jednym z priorytetów. Mając na uwadze powyższe, w trakcie prowadzonych kontroli sanitarnych obiektów stałych i sezonowych szczególną uwagę zwracano na wdrożenie wytycznych przeciwepidemicznych oraz przestrzeganie obostrzeń wynikających ze stanu epidemii.

W 2021 roku na terenie województwa wielkopolskiego nadzorem objęto 4599 placówek nauczania i wychowania.

Rys. 1. Placówki pod nadzorem pionu higieny dzieci i młodzieży na terenie woj. wielkopolskiego w 2021 r.

W zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu sanitarnego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w placówkach oświatowych i wypoczynku skontrolowano 1553 placówki stałe (33,8%) oraz 623 turnusy w czasie trwania wypoczynku (21,5% turnusów ujętych w elektronicznej bazie wypoczynku Ministerstwa Edukacji i Nauki).

W ramach nadzoru przeprowadzono 2168 kontroli placówek nauczania i wychowania, oceniając ich stan sanitarny pod względem posiadanej infrastruktury, bieżącej czystości i porządku, warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów, dostępności do profilaktycznej opieki medycznej, przechowywania substancji chemicznych i ich mieszanin, organizacji dożywiania. Dokonano także oceny ergonomii stanowiska pracy ucznia, higieny pracy umysłowej, możliwości pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych.

II.7.2. Stan techniczny budynków

Od kilku lat obserwuje się utrzymanie na zbliżonym poziomie stanu technicznego obiektów, w których prowadzona jest działalność dydaktyczno-wychowawcza. Budynki w złym stanie technicznym, wymagające kapitalnego lub częściowego remontu to 0,5% skontrolowanych placówek (2020 r. – 1%).

Rys. 2. Zespół Szkół w Baranowie

Rys. 3. Liceum Ogólnokształcące w Obornikach

II.7.3. Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania

W 2021 roku pod kątem zapewnienia warunków do utrzymania higieny osobistej skontrolowano 1245 placówek stałych. W 1217 placówkach (97,8%) stwierdzono właściwe warunki do jej utrzymania (w 2020 r. 98,1%).

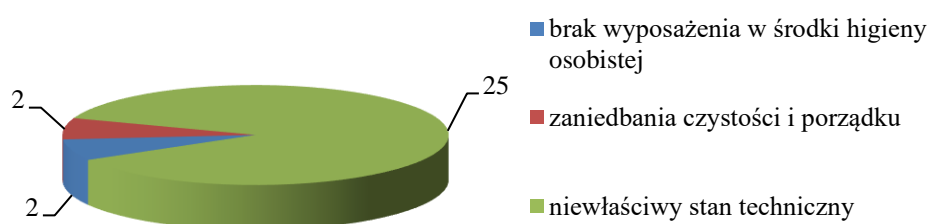
Rys. 4. Pomieszczenie sanitarne Przedszkola nr 3 w Wolsztynie

Rys. 5. Pomieszczenie sanitarne Przedszkola w Zespole Szkół w Opatowie

Rys. 6. Niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach systemu oświaty woj. wielkopolskiego w 2021 r.

W porównaniu z 2020 rokiem na zbliżonym poziomie utrzymywał się odsetek skontrolowanych placówek, w których stwierdzono ponadnormatywną liczbę uczniów przypadających na urządzenie sanitarne: 2021 r. – 53 placówki (4,3% skontrolowanych), 2020 r. – 36 placówek (3,2% skontrolowanych).

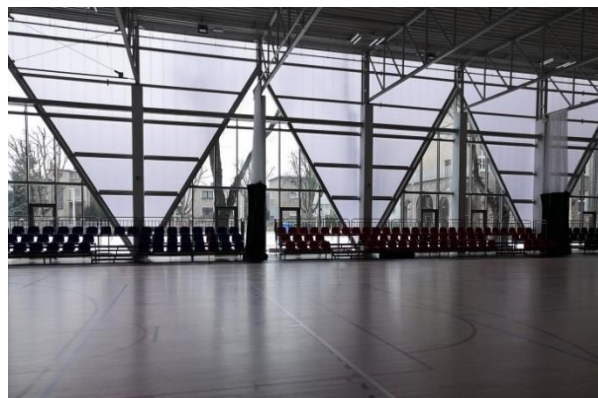
II.7.4. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W 2021 roku skontrolowano 572 szkoły pod kątem zapewnienia warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W wyniku kontroli w 20 placówkach (3,5%) stwierdzono brak infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego (2020 r. – 9,3%). Zmniejszył się także odsetek skontrolowanych szkół, w których niezależnie od posiadanej infrastruktury zajęcia wychowania fizycznego prowadzone były na korytarzach (w 2021 r. – 3,5% skontrolowanych szkół, w 2020 r. – 5,1% skontrolowanych szkół).

Rys. 7. Sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej Nr 2 w Obornikach

Rys. 8. Sala gimnastyczna w Liceum Ogólnokształcącym Nr 1 w Kępnie

Ponadto w 182 szkołach (31,8%) uczniowie mieli możliwość skorzystania z innych form wychowania fizycznego np. z zajęć na: basenie, boisku i stadionie sportowym, hali sportowej, sali gimnastycznej, siłowni i w klubie fitness.

II.7.5. Warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego w 2021 roku dokonano oceny dostosowania mebli do wzrostu uczniów, zwracano także uwagę na oznakowanie mebli, odpowiednie ich zestawienie i stan techniczny.

Rys. 9. Sala zajęć w Przedszkolu Nr 3 w Wolsztynie

Rys. 10. Sala lekcyjna w Szkole Podstawowej Nr 2 w Obornikach

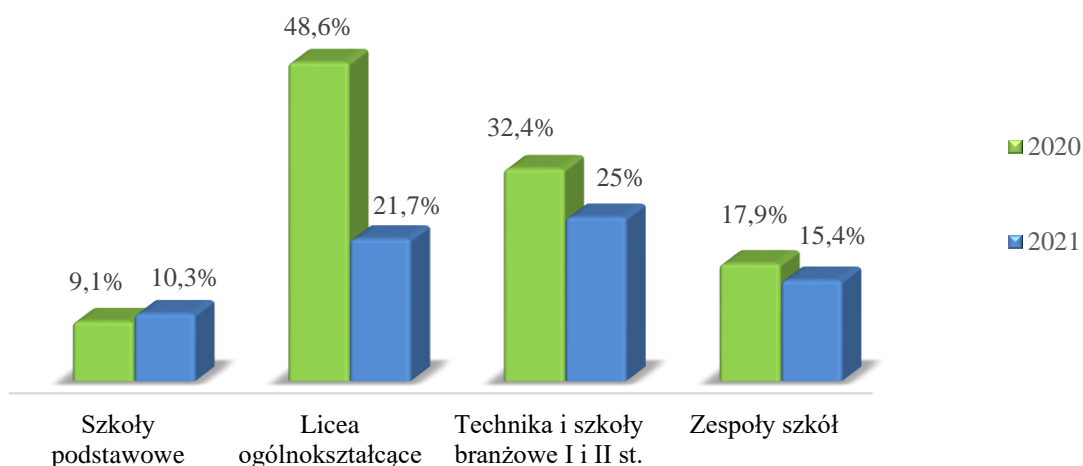

W porównaniu do 2020 roku nieznacznie zmniejszył się procent oddziałów, w których dzieci i młodzież korzystały z niedostosowanych do wzrostu mebli szkolnych.

Podczas bieżącej kontroli placówek oświatowo-wychowawczych ocenie poddano rozkłady zajęć lekcyjnych, zwracając uwagę na potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz rozpoczynania zajęć o stałej porze. W 2021 roku

stwierdzono niezgodność tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych z zasadami higieny w 12,4% (2020 r. – 13,3%) skontrolowanych oddziałów.

Rys. 11. Procent oddziałów, w których stwierdzono niezgodność tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych z zasadami higieny w latach 2020-2021 z podziałem na typy szkół

W 2021 roku sprawdzono także możliwość pozostawienia w szkole podręczników i przyborów szkolnych. Oceny dokonano w 570 szkołach. Jedynie 4 z nich nie zapewniały uczniom możliwości pozostawienia w szkole części podręczników i przyborów szkolnych.

II.7.6. Wypoczynek dzieci i młodzieży

W czasie trwania zimowego i letniego wypoczynku pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. wielkopolskiego skontrolowali 623 turnusy wypoczynku (299 form wyjazdowych i 324 w miejscu zamieszkania), na których wypoczywało 24764 uczestników.

Nieprawidłowości stwierdzono w odniesieniu do 43 turnusów (6,9% turnusów, w 2020 r. – 5,3%).

II.8. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2021 roku w ewidencji obiektów w woj. wielkopolskim znajdowało się ogółem 51756 zakładów żywnościowo-żywnościowych (wzrost o 3579 zakładów w stosunku do roku 2020). Utrzymujący się trend wzrostowy liczby nowych obiektów znajdujących się w rejestrach Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych województwa wielkopolskiego wynikał głównie z rejestracji podmiotów prowadzących produkcję podstawową, rolniczy handel detaliczny lub sprzedaż bezpośrednią.

We wszystkich nadzorowanych obiektach przeprowadzono łącznie 16535 kontroli sanitarnych, sprawdzających, interwencyjnych oraz tematycznych.

W ramach nadzoru nad produktami kosmetycznymi prowadzono nadzór nad 312 obiektami produkcji, konfekcjonowania i obrotu tymi środkami, w tym 68 zakładami produkcyjnymi i 12 zakładami konfekcjonującymi, w których dokonywano oceny warunków produkcji, dokumentacji i znakowania opakowań jednostkowych.

W 2021 roku 5417 skontrolowanych zakładów oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu. Wśród ocenionych obiektów 1023 zakłady zakwalifikowano do kategorii wysokiego ryzyka (18,9%), w tym m.in.: wytwórnie lodów (38), ciastkarnie (111), zakłady żywienia zbiorowego otwartego (218). Wysoka kategoria ryzyka dla zakładów produkcyjnych wynika z profilu ich działalności – produkcji wyrobów nietrwałych mikrobiologicznie. W grupie obiektów obrotu żywnością i zakładów żywienia zbiorowego zakwalifikowanie danego obiektu do kategorii wysokiego ryzyka wynikało ze stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości i uchybień stanu sanitarno-higienicznego w zakresie: czystości pomieszczeń zakładu, prowadzonych procesów mycia i dezynfekcji w całym procesie technologicznym (w tym urządzeń, sprzętu, naczyń), warunków magazynowania, pakowania, transportu i sprzedaży, w tym zachowania łańcucha chłodniczego czy prawidłowości realizowania procedur GHP, GMP oraz systemu HACCP. Innym czynnikiem warunkującym podniesienie kategorii ryzyka, zgodnie z procedurą urzędowej kontroli żywności były powiadomienia w ramach systemu RASFF dotyczące tego samego przedsiębiorcy.

II.8.1. Obiekty obrotu żywnością

Obiekty obrotu żywnością stanowią największą grupę nadzorowanych zakładów żywnościowo-żywnościowych (48,7%). Wśród nich w 2021 roku najwięcej zarejestrowanych

było sklepów spożywczych – 12704 obiekty, z których skontrolowano 4494 (35,4%, a w 2020 r. – 30,4%).

Łącznie w tej grupie przeprowadzono 6290 kontroli sanitarnych (w 2020 r. – 5045), wydano 424 decyzje administracyjne, z których 2 dotyczyły wstrzymania działalności sklepów ze względu na anty-sanitarne warunki w zakładzie lub prowadzenie działalności bez uzyskania zatwierdzenia zakładu przez PPIS, a 5 zakazu wprowadzania do obrotu środka spożywczego. Na podstawie arkusza oceny zakładu do kategorii wysokiego ryzyka zakwalifikowano 247 sklepów spożywczych (na 2013 ocenionych, co stanowi – 12,3%).

W 2021 roku pobrano w sklepach 4466 próbek środków spożywczych do badań laboratoryjnych, z których 50 (1,1%) zostało zakwestionowanych (w 2020 r. – 81 próbek kwestionowanych, co stanowiło 2,3% próbek pobranych w tej grupie obiektów).

II.8.2. Obiekty produkcji żywności

W 2021 roku w ewidencji ujętych było 13455 zakładów produkcji żywności (26% spośród wszystkich zarejestrowanych). Wśród nich największą grupę stanowiły piekarnie (445 zakładów, w 2020 r. – 442) i ciastkarnie (428 zakładów, w 2020 r. – 425). Odnotowano 292 obiekty wysokiego ryzyka (34,5% ocenionych). Wysoki stopień występujących zagrożeń w tych zakładach wynikał głównie z produkcji wyrobów cukierniczych i ciastkarskich nietrwałych mikrobiologicznie. Podobna sytuacja występowała w grupie wytwórni lodów (38 zakładów wysokiego ryzyka na 42 zakłady ocenione na arkuszu oceny).

Kontrole interwencyjne (47) prowadzone były głównie w związku ze skargami konsumentów na jakość produktów lub na niewłaściwy stan sanitarny w zakładach.

II.8.3. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

Nadzorem sanitarnym objęto 8322 obiekty (m.in. ogólnodostępne restauracje, bary, kawiarnie, bistra, puby, smażalnie, pijalnie itp.), skontrolowano 2901 z nich, ocenę sanitarną przeprowadzono w 1283 zakładach, z których kategorię zakładu wysokiego ryzyka otrzymało 218 obiektów.

Ogółem w zakładach żywienia zbiorowego otwartego przeprowadzono 3691 kontroli sanitarnych (w tym 242 interwencyjne), wydano 277 decyzji administracyjnych, z których 6 dotyczyło wstrzymania działalności obiektów, a w 3 przypadkach wstrzymania wprowadzania produktów do obrotu.

II.8.4. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

W 2021 roku na terenie woj. wielkopolskiego pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowały się 3923 obiekty żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

W ramach nadzoru nad ww. placówkami ocenę sposobu żywienia prowadzono m.in. w takich grupach obiektów jak: stołówki pracownicze, szkolne, przedszkola, domy dziecka i młodzieży, zakłady specjalne i wychowawcze, szpitale, domy opieki społecznej. Oceną objęto 646 obiektów – 16,5% (w tym w 187 obiektach prowadzone było żywienie w systemie cateringowym).

W 2021 roku dokonano łącznie 661 ocen teoretycznych, w ramach których przeanalizowano 554 jadłospisy i 107 zestawień dekadowych (w 2020 r. – odpowiednio: 383 jadłospisy i 30 zestawień dekadowych). Negatywną ocenę zbadanych próbek uzyskano w 67 przypadkach (w tym w 59 jadłospisach i 8 zestawieniach dekadowych).

II.8.5. Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w woj. wielkopolskim w 2021 roku znajdowało się 114 wytwórni produkujących materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Kontrolą objęto 39 z nich (34,2%). Ponadto w ewidencji znajdowało się 578 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, spośród których skontrolowano 108 obiektów (18,7%). Przeprowadzono 240 kontrole, z czego większość związana była z kontrolą graniczną importowanych towarów. Przeprowadzono również 81 kontrole interwencyjnych m.in. w zakładach nieposiadających wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

II.8.6. Jakość zdrowotna środków spożywczych

Laboratoria Badania Żywności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w woj. wielkopolskim w 2021 roku zbadały ogółem 5341 próbek środków spożywczych, w tym: 4700 próbek krajowych środków spożywczych, 385 próbek środków spożywczych z Unii Europejskiej i 256 próbek środków spożywczych importowanych z krajów trzecich.

Ponadto zbadano 49 próbek przyjętych w ramach interwencji klientów oraz w ogniskach zatruc pokarmowych.

W porównaniu z rokiem 2020 jakość zdrowotna krajowych środków spożywczych wyrażona procentem kwestionowanych próbek znacznie się polepszyła. Odsetek próbek kwestionowanych zmniejszył się o 3,6% (z poziomu 4,9% do 1,3%).

W zakresie parametrów chemicznych (m.in. oznaczonych azotynów w warzywach oraz produktach dla dzieci, zawartości dodatków do żywności, zawartości metali szkodliwych dla zdrowia czy zawartości mykotoksyn) jakość zdrowotna zbadanych 1557 próbek uległa pogorszeniu o 0,2%. Łącznie w tej grupie badań zakwestionowano 8 próbek (0,5%).

II.8.7. System RASFF

W 2021 roku prowadzono również kontrole w związku z powiadomieniami umieszczonymi w systemie RASFF (440 notyfikacji) dotyczącymi występowania na rynku produktów niebezpiecznych i koniecznością monitorowania sposobu postępowania podmiotów gospodarczych z tą żywnością. Do najczęściej występujących zagrożeń należały zanieczyszczenia chemiczne – 206 powiadomień (m.in. zanieczyszczenie żywności pestycydami – 54 powiadomienia czy tlenkiem etylenu – 52 powiadomienia). Na podstawie oceny ryzyka podejmowano działania zapewniające wyeliminowanie zagrożeń. Ponadto monitorowano wycofywanie produktów z rynku, a w razie konieczności wydawano decyzje nakazujące. Podejmowano również działania wyjaśniające i zaradcze, stosownie do stanu faktycznego.

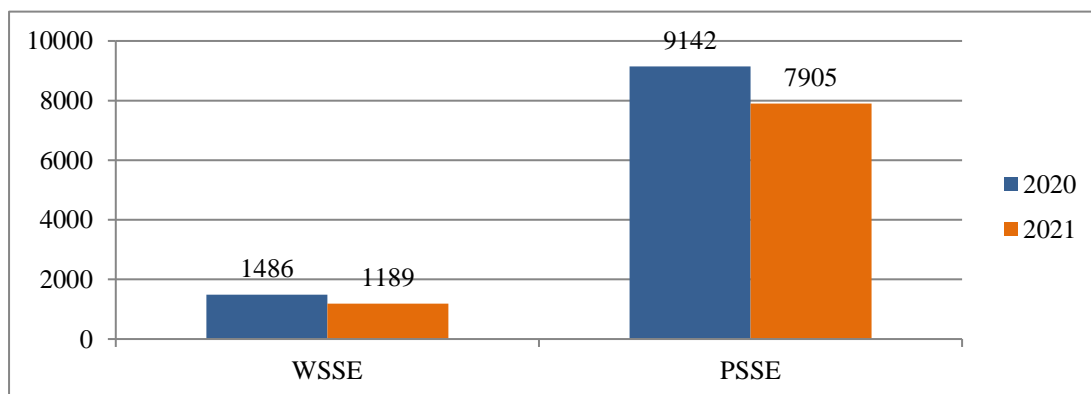
II.9. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Zapobiegawczy nadzór sanitarny na terenie województwa wielkopolskiego realizuje zadania zapewniające przestrzeganie właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych. Działania te obejmują: opiniowanie dokumentów strategicznych, uzgadnianie warunków zabudowy oraz zagospodarowania terenu, opiniowanie przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, uzgadnianie dokumentacji projektowej, wyrażanie zgód na zastosowanie rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych w zakresie warunków technicznych, uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

Realizując zadania z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie woj. wielkopolskiego wydano 14251 stanowisk (w 2020 r. – 15896), w tym:

- 9094 stanowiska organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PIS),
- 5157 uzgodnień dokumentacji projektowych dokonywanych przez rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych (w 2020 r. – 5268) w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Rys.1. Liczba zajętych stanowisk w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie woj. wielkopolskiego w latach 2020-2021 przez organy PIS

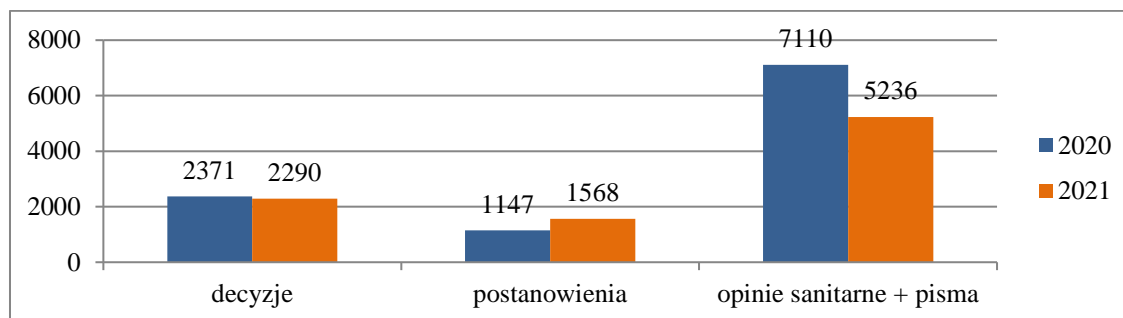

Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu w 2021 roku w wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych wydał: 396 decyzji, 37 postanowień oraz 756 rozstrzygnięć w formie opinii sanitarnej lub pisma.

Natomiast Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni (PPIS) działający na terenie woj. wielkopolskiego w 2021 roku w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydali:

1894 decyzje, 1531 postanowień oraz 4480 stanowisk zajętych w formie opinii sanitarnej lub pisma, z czego 1296 po przeprowadzonych kontrolach.

Rys.2. Liczba decyzji, postanowień i opinii wydanych przez organy PIS na terenie woj. wielkopolskiego w latach 2020-2021

Pracownicy pionu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadząc działalność w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko uczestniczą w postępowaniach związanych z ochroną środowiska pod kątem identyfikacji zagrożeń dla zdrowia ludzi (emisji hałasu, promieniowania elektromagnetycznego, zanieczyszczenia wody, gleby oraz powietrza, w tym emisji odorów). Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. wielkopolskiego w 2021 r. zajęły łącznie 1708 stanowisk dotyczących: strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, opiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (w 2020 r. – 1491) oraz 2711 stanowisk w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (w 2020 r. – 2190).

Opiniowaniu podlegają także projekty planów remediacji w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi (Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny – WPWIS) oraz w odniesieniu do zanieczyszczenia wody w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia (Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny). W 2021 roku do zaopiniowania przez WPWIS wpłynęło 11 projektów planów remediacji w związku z historycznym zanieczyszczeniem powierzchni ziemi oraz 1 projekt decyzji uzgadniającej warunki przeprowadzania działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku w powierzchni ziemi, w których zaproponowano działania mające na celu poprawę stanu środowiska gruntowo-wodnego.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz rzeczoznawcy do spraw sanitarno-higienicznych uzgadniają dokumentacje projektowe w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w imieniu Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego

zaopiniowali 5719 projektów, w tym: organy PIS 562 dokumentacje projektowe, natomiast rzeczoznawcy do spraw sanitarno-higienicznych 5157 (w 2020 r. – 5828).

Do zadań organów PIS woj. wielkopolskiego należy również wydawanie stanowisk w sprawie zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych. W 2021 roku wydano 257 stanowisk dotyczących zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych (w 2020 r. – 312). Odnosiły się one w szczególności do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz stałych miejsc pracy w zakresie zaniżenia wysokości pomieszczeń, usytuowania pomieszczeń poniżej poziomu terenu oraz stosowania oświetlenia wyłącznie światłem sztucznym.

Organy PIS na obszarze woj. wielkopolskiego w 2021 r. przeprowadziły 1296 kontroli obiektów (w 2020 r. – 1317) w związku z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych. Spośród inwestycji, które zostały odebrane na terenie woj. wielkopolskiego wymienić można: budynek Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Poznaniu przy ul. A. Wrzoska 1 oraz Schronisko dla zwierząt w Poznaniu.

Rys. 3. Budynek Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Poznaniu przy ul. A. Wrzoska 1

Rys. 4. Schronisko dla zwierząt w Poznaniu przy ul. Kobylepole 51

Dodatkowo w ramach kompetencji przypisanych PIS do zakresu działania WPWIS należy opiniowanie projektów osłon stałych gabinetów wyposażonych w aparaty rtg, w ramach których zaopiniowano 101 dokumentacji (w 2020 r. – 127 opinii).

Do zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy również uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz inwestycji celu publicznego.

II.10. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania podejmowane w 2021 roku wynikały z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz aktualnej sytuacji epidemiologicznej. Różnorodne przedsięwzięcia inicjowane i realizowane w środowiskach zmierzały do podniesienia poziomu wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych oraz wykorzystania jej w życiu codziennym.

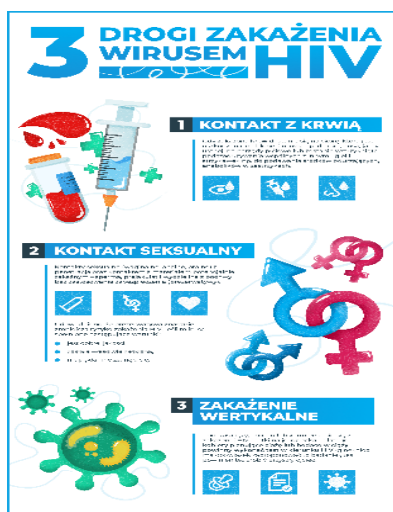
II.10.1. Profilaktyka HIV/AIDS

Działalność informacyjno-edukacyjna wynikała z Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2017 – 2021.

W ramach Programu zrealizowano m.in:

1. Konkurs na infografikę pt.: „Nie daj szansy AIDS” skierowany do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych. W etapie szkolnym wzięło udział 482 uczniów. Na etap powiatowy wpłynęło 116 prac.

Rys. 1. Konkurs na infografikę pt. „Nie daj szansy AIDS” – I miejsce

2. Projekt edukacji rówieśniczej „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia-kontra HIV”. Jego celem było podniesienie poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS wśród młodzieży ze szkół ponadpodstawowych oraz zachęcenie jej do przekazywania zdobytej wiedzy w dalszej edukacji rówieśniczej. W roku 2021 przeprowadzono 25 szkoleń dla 545 uczniów z 28 szkół.

Rys. 2. Szkolenia „Młodzieżowych Liderów Zdrowia – kontra HIV” – PSSE Ostrzeszów, PSSE Słupca

II.10.2. Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

W roku szkolnym 2020/2021 realizowano VIII edycję programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, którego celem była edukacja młodzieży w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych używania tytoniu, alkoholu, narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych, ich wpływu na relacje międzyludzkie oraz umiejętność dokonywania ważnych wyborów życiowych. Wzięło w nim udział 8953 uczniów ze 136 (30,6%) szkół ponadpodstawowych (VII edycja programu 9792 uczniów ze 143, tj. 32,1% szkół ponadpodstawowych).

II.10.3. Profilaktyka palenia tytoniu

Wśród różnorodnych przedsięwzięć realizowanych w ramach tej tematyki na szczególną uwagę zasługują:

1. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej pt. „Czyste powietrze wokół nas” (XIII edycja) – realizowany wśród 24973 dzieci z 696 placówek (przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i innych form wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych) oraz 13649 rodziców i opiekunów. Dzięki realizacji programu zwiększyła się wiedza dzieci na temat szkodliwości dymu tytoniowego, a także świadomość rodziców na temat ich roli w rozwoju dzieci, w tym w profilaktyce antytytoniowej.

Rys. 3. Realizacja programu „Czyste powietrze wokół nas” w przedszkolach – PSSE w Koninie, PSSE w Ostrzeszowie

2. Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej pt. „Bieg po zdrowie” – w roku szkolnym 2020/2021 realizowano V edycję programu, w której wzięło udział 8769 uczniów z 484 klas IV z 339 szkół podstawowych (28% szkół) oraz 5583 rodziców i opiekunów. Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu, a przynajmniej opóźnienie inicjacji tytoniowej wśród młodzieży. Realizowany jest on z wykorzystaniem metod aktywizujących i stymulujących kreatywność uczestników.

3. Projekt edukacji rówieśniczej pt.: „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia – kontra tytoń” – realizowany wśród uczniów 7 i 8 klas szkół podstawowych woj. wielkopolskiego. W 2021 roku przeprowadzono 20 szkoleń dla 391 uczniów. Zajęcia miały na celu przygotowanie młodych ludzi do roli liderów, którzy w swoim środowisku będą promować modę na niepalenie. Podczas szkoleń młodzież dowiedziała się dlaczego palenie tytoniu tradycyjnego i inhalowanie e-papierosów szkodzi, z jakich powodów ludzie sięgają po papierosy, a także uczyła się jak odmawiać, kiedy osoby palące proponują zapalenie papierosów.

4. Konkurs „Palić, nie palić – oto jest pytanie?” skierowany jest corocznie do uczniów klas V szkół podstawowych. Zadaniem konkursowym było przygotowanie prezentacji multimedialnej nt. szkodliwości palenia tytoniu i używania e-papierosów pod hasłem „Palić, nie palić - oto jest pytanie?”. W XXI edycji konkursu wzięło udział 824 uczniów ze 185 szkół podstawowych.

Ponadto w 2021 roku pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonali oceny przestrzegania zapisów Ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w 12384 obiektach pozostających pod ich nadzorem.

II.10.4. Program „Mamo, Tato – co Wy na to?”

Autorski program edukacyjny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu, w którym biorą udział dzieci w wieku przedszkolnym (5-6 letnie), ich rodzice i opiekunowie z woj. wielkopolskiego. Zwraca on uwagę na specyfikę rozwoju dzieci, istotę zmian fizycznych i psychicznych, których doświadczają, ze szczególnym naciskiem na ich potrzeby, słabości i kryzysy. Ideą programu jest również podniesienie poziomu wiedzy osób dorosłych na temat wybranych elementów rozwoju emocjonalnego, psychicznego i społecznego dzieci.

W roku szkolnym 2020/21 zrealizowano III edycję programu w 818 (45%) przedszkolach i szkołach podstawowych z oddziałami przedszkolnymi. Udział w nim wzięło 23420 dzieci 5-6 letnich i 24353 rodziców i opiekunów.

Rys. 4. Realizacja programu „Mamo, Tato – co Wy na to?” w woj. wielkopolskim – PSSE w Międzychodzie i Koninie

II.10.5. Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Program jest skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Głównym jego celem jest wzrost poziomu wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i higienicznych od najmłodszych lat.

Rys. 5. Realizacja programu „Skąd się biorą produkty ekologiczne” – PSSE w Koninie, PSSE w Międzychodzie

II.10.6. Inne działania

1. Program „Wybierz życie – pierwszy krok”

Program edukacyjny dotyczący profilaktyki zakażeń HPV i raka szyjki macicy skierowany został do uczniów szkół ponadpodstawowych. W roku szkolnym 2020/2021 wzięło w nim udział 16449 uczniów ze 115 szkół, 929 nauczycieli, pielęgniarek, lekarzy oraz 6517 rodziców.

2. Projekt edukacyjny „Mały kleszcz – duży problem?”

Projekt realizowany jest na terenie woj. wielkopolskiego od 2018 roku. Jego celem jest wzrost poziomu wiedzy społeczeństwa na temat kleszczy, zagrożeń z nimi związanych oraz profilaktyki chorób odkleszczowych. W roku 2021 w ramach projektu zorganizowano 36 szkoleń dla 692 osób: nauczycieli z przedszkoli i szkół, uczniów, seniorów, koordynatorów wychowania zdrowotnego. Podczas „Akcji lato” przeprowadzono 203 pogadanki dla ponad 5340 opiekunów i uczestników wypoczynku letniego (kolonii, obozów) połączone z rozdawnictwem materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat kleszczy i instruktażem prawidłowego ich usuwania. Działania w ramach projektu spotkały się z bardzo dużym zainteresowaniem i będą kontynuowane w kolejnych latach.

Rys. 6. Realizacja projektu „Mały kleszcz – duży problem?” – PSSE w Pile, Słupcy i Ostrowie Wlkp.

3. Spotkania edukacyjne dla uczniów klas szóstych

W Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu odbyły się dwa spotkania edukacyjne dla uczniów klas szóstych. Dzieci miały możliwość poznania zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz nabycia nowych umiejętności, które mogą wykorzystać w codziennym życiu. Uczestniczyły w pogadance na temat bezpiecznego grzybobrania uzupełnionej o pokaz świeżych grzybów jadalnych i niejadalnych. Wysłuchały wykładu na temat zagrożeń związanych z kleszczami, który połączono z instruktażem prawidłowego i bezpiecznego usuwania kleszcza. W trakcie pokazu metod badania hałasu uczniowie mieli możliwość sprawdzenia „Kto z nich jest najgłośniejszy?”. Na zakończenie zostali zaproszeni do Laboratorium Badania Środowiska Pracy i Powietrza, gdzie odbył się pokaz badania kolorymetrycznego i badania stężenia CO₂ w wydychanym powietrzu.

Rys. 7. Spotkanie edukacyjne dla uczniów klas szóstych ze Szkoły Podstawowej w Poznaniu

ZAKOŃCZENIE

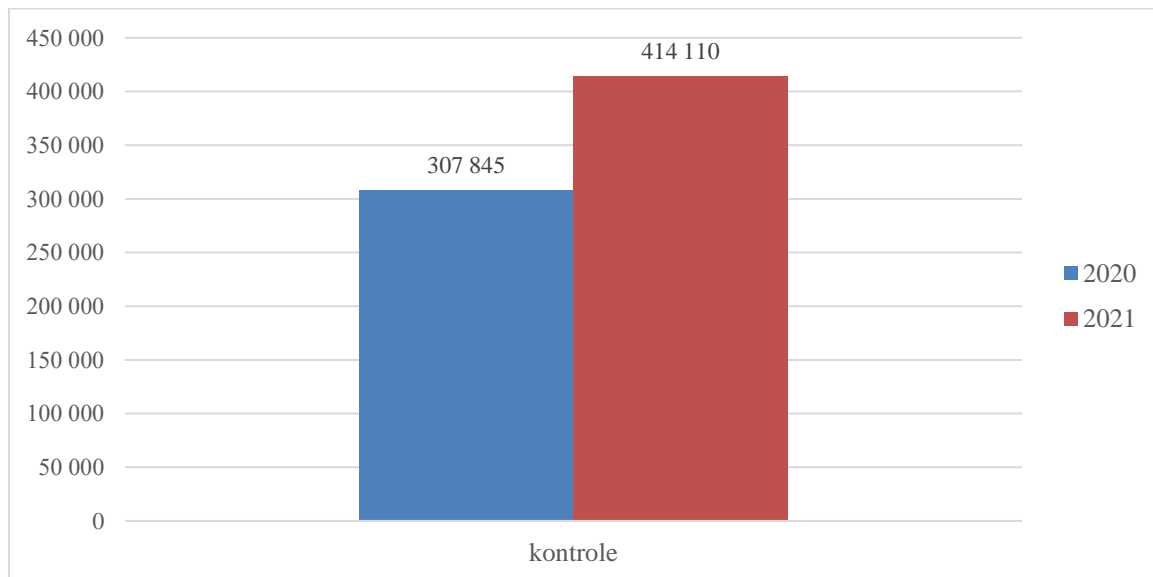
W 2021 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS) woj. wielkopolskiego kontynuowała wykonywanie zadań związanych ze sprawowaniem zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, prowadzeniem działalności zapobiegawczej, przeciwepidemicznej oraz oświatowo-zdrowotnej.

Podobnie jak w roku poprzednim głównym wyzwaniem, z jakim przyszło się mierzyć pracownikom PIS była pandemia wirusa SARS-CoV-2. Rozwój epidemii w Polsce spowodował, że praca organów PIS skierowana została głównie na zwalczanie epidemii i minimalizowanie jej skutków.

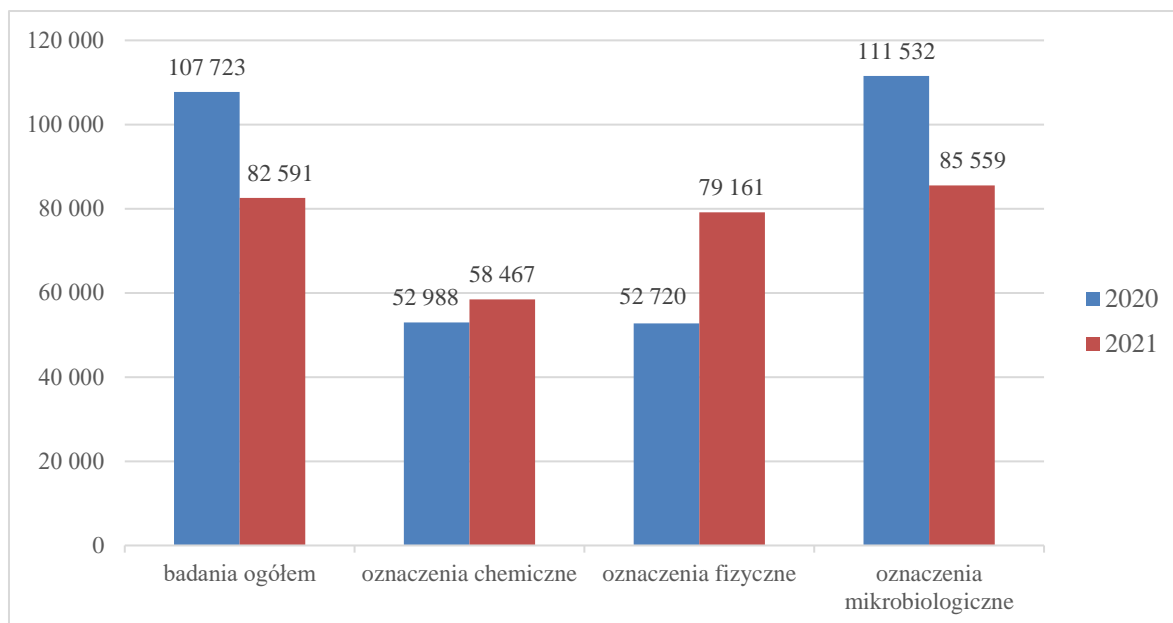
Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. wielkopolskiego w 2021 r.:

- przeprowadziła 414 110 kontroli (Rys. 1),
- pobrała do badań 23 824 próbki,
- wykonała ogółem 82 591 badań (Rys. 2).

Rys. 1. Kontrole przeprowadzone przez PIS woj. wielkopolskiego w latach 2020-2021

Rys. 2. Badania przeprowadzone przez PIS woj. wielkopolskiego w latach 2020-2021

Ogółem wydano:

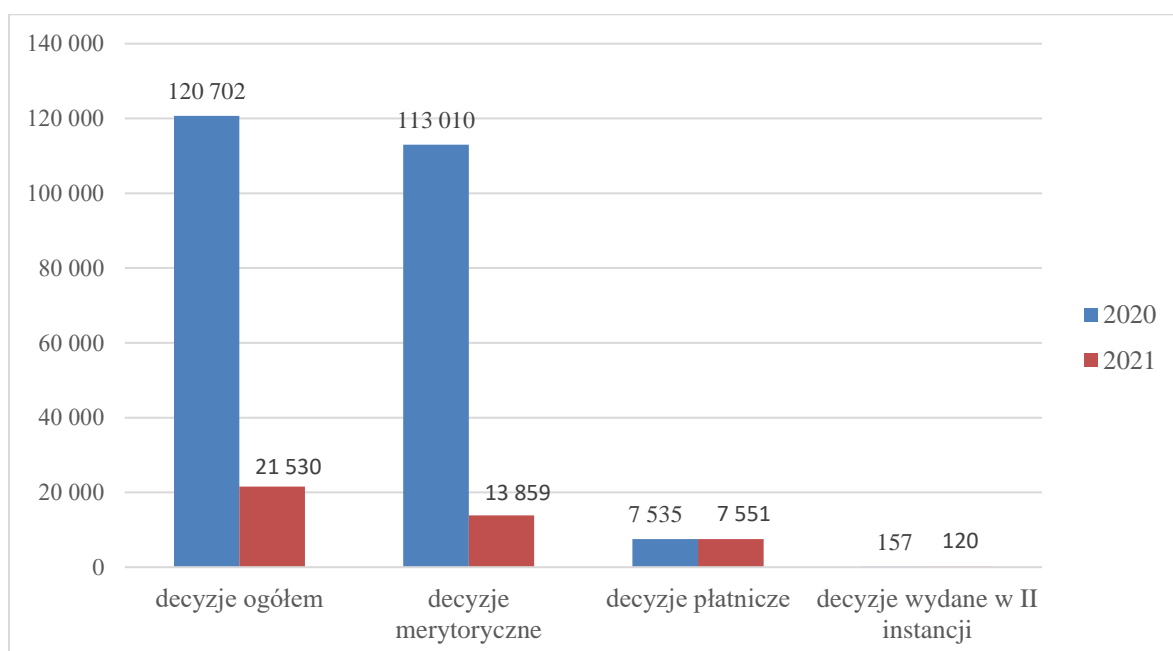
- 21 530 decyzji administracyjnych, w tym:

- 13 859 merytorycznych,
- 7 551 płatniczych,
- 120 w II instancji,

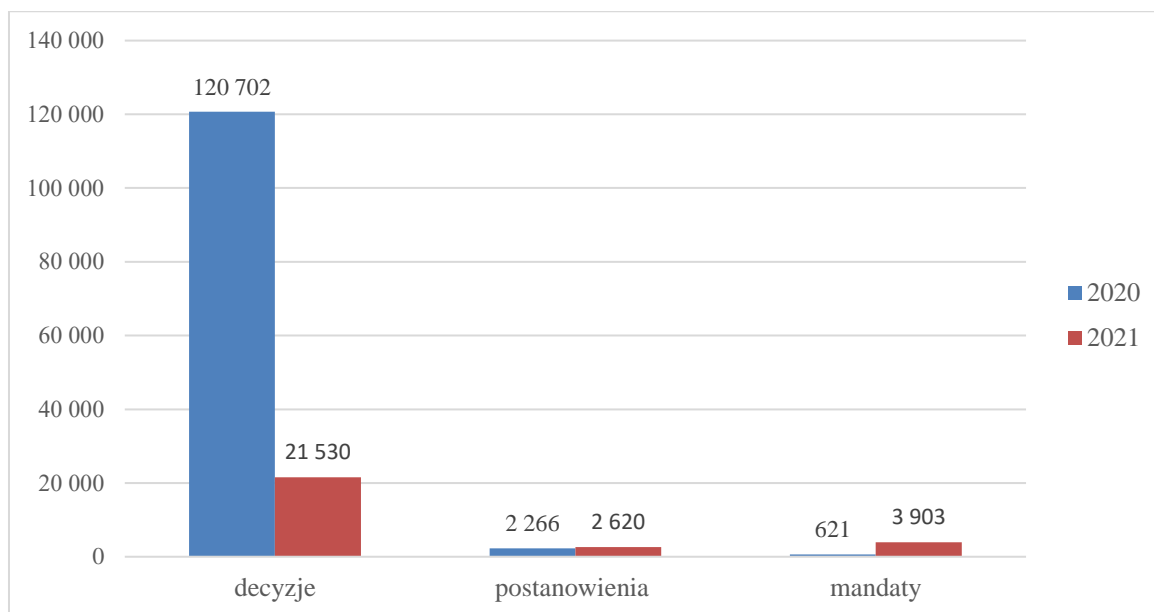
- 2 620 postanowień.

Nałożono 3 903 mandaty karne na kwotę 423 280 zł.

Rys. 3. Decyzje administracyjne wydane przez organy PIS woj. wielkopolskiego w latach 2020-2021

Rys. 4. Postępowanie administracyjne i represyjne przeprowadzone przez PIS woj. wielkopolskiego w latach 2020-2021

Opracowano:

w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu

Zdjęcia

Punkt wymazowy podczas akcji wymazywania nauczycieli i pracowników placówek oświatowo wychowawczych	Krystyna Jakobsze
Wymazywanie nauczycieli i uczniów w ognisku epidemicznym w Szkole Podstawowej nr 1 w Trzemesznie	Krystyna Jakobsze
Punkt wymazowy WSSE w Poznaniu przy ul. Nowowiejskiego 60	Katarzyna Łasińska
Stacja Uzdatniania Wody wodociągu miejskiego w Środzie Wielkopolskiej (produkcja 1001-10000m ³ /d)	PSSE w Środzie Wielkopolskiej
Obiekt świadczący usługi hotelarskie w Nekielce (powiat wrzesiński)	Monika Cicha-Konieczna
Gabinet kosmetyczny we Wrześni	Monika Cicha-Konieczna
Zespół Szkół w Baranowie	Mateusz Niechciał
Liceum Ogólnokształcące w Obornikach	Emilia Springer
Pomieszczenie sanitarne Przedszkola nr 3 w Wolsztynie	Dominika Kmieć
Pomieszczenie sanitarne Przedszkola w Zespole Szkół w Opatowie	Aneta Lorenz
Sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej Nr 2 w Obornikach	Dagmara Kłosowicz
Sala gimnastyczna w Liceum Ogólnokształcącym Nr 1 w Kępnie	Tomasz Fajga
Sala zajęć w Przedszkolu Nr 3 w Wolsztynie	Dominika Kmieć
Sala lekcyjna w Szkole Podstawowej Nr 2 w Obornikach	Dagmara Kłosowicz
Budynek Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Poznaniu przy ul. A. Wrzoska 1	Roman Jaskuła
Schronisko dla zwierząt w Poznaniu przy ul. Kobylepole 51	Katarzyna Frąckowiak
Konkurs na infografikę pt. „Nie daj szansy AIDS” – I miejsce	Kacper Szewczyk
Szkolenia „Młodzieżowych Liderów Zdrowia – kontra HIV” – PSSE Ostrzeszów, PSSE Słupca	Aleksandra Knychaća Małgorzata Pluta
Realizacja programu „Czyste powietrze wokół nas” w przedszkolach – PSSE w Koninie, PSSE w Ostrzeszowie	Aneta Moralewska – Bembenek Aleksandra Knychaća
Realizacja programu „Mamo, Tato – co Wy na to?” w woj. wielkopolskim – PSSE w Międzychodzie i PSSE w Koninie	Paulina Kaczmarek Aneta Moralewska- Bembenek
Realizacja programu „Skąd się biorą produkty ekologiczne” – PSSE w Koninie, PSSE w Międzychodzie	Aneta Moralewska – Bembenek Paulina Kaczmarek
Realizacja projektu „Mały kleszcz – duży problem?” – PSSE w Pile, Słupcy i Ostrowie Wlkp.	Alicja Krzyżanowska Małgorzata Pluta Olga Kijanka
Spotkanie edukacyjne dla uczniów klas szóstych ze Szkoły Podstawowej w Poznaniu	Magdalena Stoicka – Kłuj